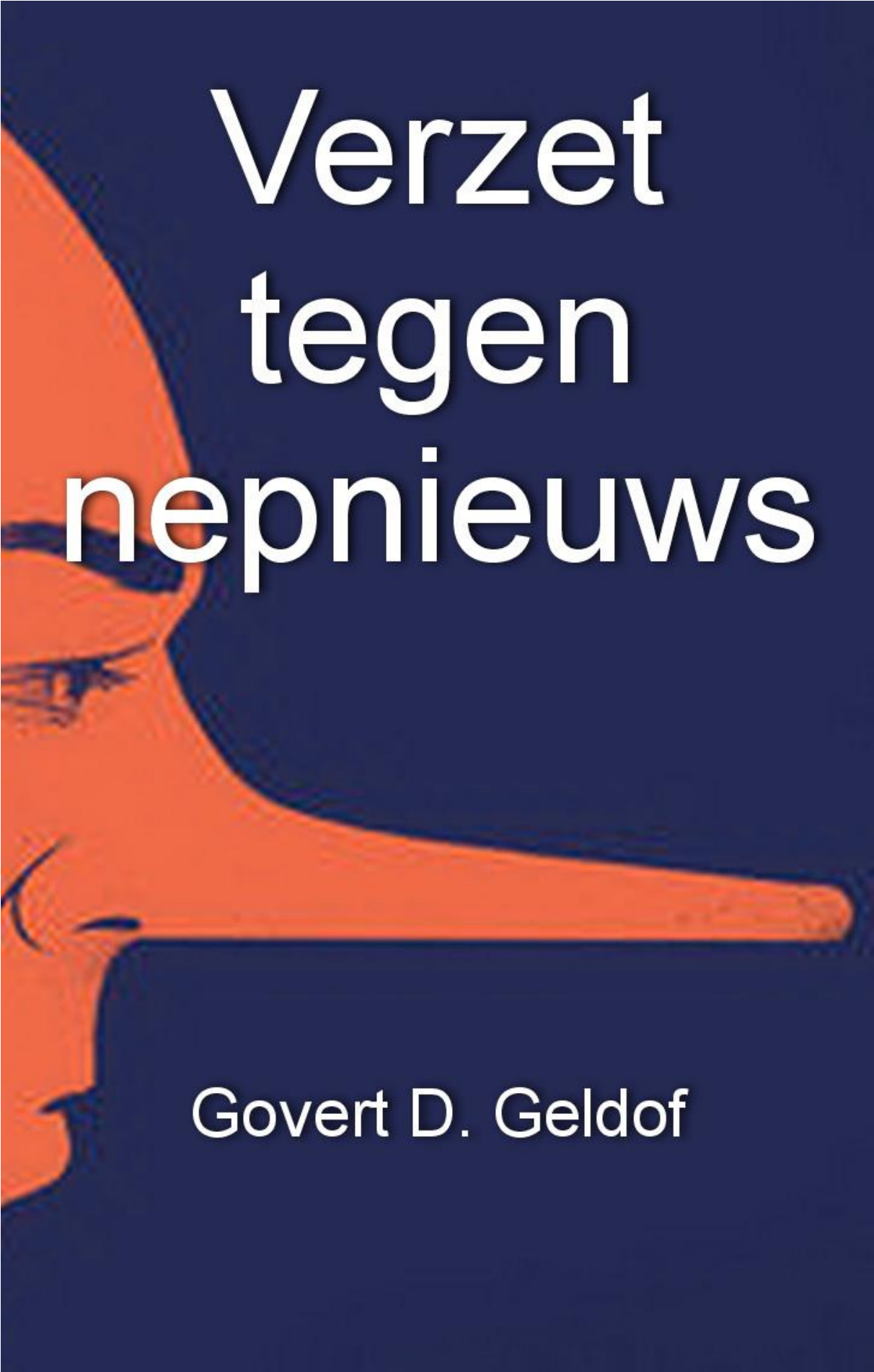

Verzet tegen nepnieuws

Govert D. Geldof

Verzet tegen nepnieuws

Vijf dorpen komen in opstand

Govert D. Geldof

Tzum, 21 januari 2020

Verzet tegen nepnieuws

Vijf dorpen komen in opstand

Inhoud

<u>1</u>	VERNIEUWENDE POLITIEK	4
<u>2</u>	DE TIJD VLOEIT VOORT	8
<u>3</u>	CAMPAGNE EN VERKIEZINGEN	13
<u>4</u>	PROTEST IN RIJNSTAD	20
<u>5</u>	DE EERSTE TEST	25
<u>6</u>	SYMBIOSE	31
<u>7</u>	DE SCHOKSE HOOGLANDEN	36
<u>8</u>	LOKAAL NETWERK	41
<u>9</u>	GELE EENDJES	45
<u>10</u>	ONHOUDBAAR	51
<u>11</u>	EROP OF ERONDER	54
<u>12</u>	RENTANTEN	58

1 Vernieuwende politiek

Door de dikke rook heen, ontwaren we vijf dikbuikige heren in driedelig pak, met in hun rechterhand een sigaar en in hun linkerhand een glas cognac van uitmuntende kwaliteit. De zware leren zitfauteuils waarin ze zitten, stammend uit de 19^e eeuw, sluiten op gepaste wijze aan op de statigheid van de herenkamer, met hoge plafonds, groteske kristallen kroonluchters en veloursgordijnen die al het daglicht buitensluiten. De odeur van zelfvoldaan succes doordrenkt de ruimte. Met zijn vijven omringen ze een jongeman, zittend op een krukje zodat hij van alle kanten geobserveerd kan worden. Ollie knikt goedkeurend.

‘En Tinus, heeft het eten je goed gesmaakt?’

‘Ja, meneer Garch, het smaakte verrukkelijk.’

‘Fijn dat ’t lekker was. Daar zijn wij erg blij om, nietwaar?’

De anderen knikken instemmend en nippen synchroon aan hun cognacglazen. Grijnzende gezichten verraden dat het mooiste nog moet komen. Tinus Pauw is de man die ze zoeken: jong, sexy, aristocratisch en welbespraakt. Niet bijster intelligent, maar dat is juist een voordeel. Tijdens de negen gangen van het vier uren durende diner hebben ze een goed beeld kunnen vormen van deze intrigerende persoonlijkheid. Hij is geknipt voor het doel dat ze voor ogen hebben.

Ollie kucht kort en vervolgt. ‘Dus je vindt dat de huidige politici er een zootje van hebben gemaakt?’

‘Absoluut.’ Tinus veert op en schiet in zijn fanatieke stand. ‘Ze snappen er geen hol van, lopen achter allemaal rages aan en wentelen de kosten af op de burger. Het echte gevaar zien ze niet. Het wordt een grote puinhoop zo.’

‘Het roer moet om?’

‘Zeker, ze besmeuren de waarden die in onze rijke historie liggen verankerd.’

‘Het valt niet mee het huidige systeem omver te werpen.’

‘Ik ben ermee bezig. Mijn partij komt de POD te heten, de politieke partij voor het oppeppen van de democratie.’

‘Nou, Tinus, dan hebben we goed nieuws voor jou. We gaan je helpen.’

‘Werkelijk?’ Hij vermoedde al zoiets, maar speelt het spel mee, denkt hij.

De weledelgestrenghe heer Garch haalt een enveloppe uit zijn binnenzak. ‘Hier heb je de notariële acte, de registratie bij de Kamer van Koophandel en alvast de handtekeningen van vijfhonderd collega’s die vierkant achter je staan. Ze bulken allen van het geld.’

‘Geweldig.’

‘En niemand hoeft te weten dat we het eigenlijk willen hebben over de partij ter ondermijning van de democratie,’ schatert Ollie. De anderen schuddebuiken mee en morsen sigarenas op hun te dure in Italië gefabriceerde maatpakken. Tinus glimlacht licht

verontwaardigd mee. Hij waardeert de bijzondere ironie van deze absurd rijke heerschappen. Hij kan hun steun goed gebruiken.

‘Weet je heer Pauw,’ Ollie veegt met een wit doekje het zweet van zijn voorhoofd, ‘de huidige politici snappen er geen hol van, zoals je zegt, maar wij snappen jou wel. We hebben al je columns gelezen en gaan er geheel in mee. Odin moet weer regeren, niet dat stelletje halvegaren dat tegenwoordig het parlement bevolkt. Laat de hamer van Thor nederdalen op de holle hoofden van de linkse gladjakkers. Er moet orde komen in de chaos.’

‘Precies.’

‘En dat lukt alleen als we onze krachten bundelen. Hier in Asgaard, gelegen in het centrum van Rijnstad, geven wij vorm aan de grootste politieke omwenteling die Deltaland ooit gekend heeft.’

‘Wij gaan geschiedenis schrijven.’

‘Niemand kan om ons heen.’

‘Stellen jullie je ook verkiesbaar?’

‘Nee Tinus, nee. Daar zijn we te belegen voor. Bovendien, wij moeten dag in dag uit kromliggen om de nodige dubbeltjes bijeen te schrapen. Wij vormen alleen het achtergrondkoortje, financieren je campagne en schuiven je zo nu en dan wat extraatjes toe. Jij bent de man die op de voorgrond gaat treden. Jij gaat ons vertegenwoordigen. Jij gaat op de bühne staan om de Deltalanders in de vaart der volkeren op te stoten in de richting een maatschappij waar vaagheid het veld ruimt voor helderheid.’

‘Wow.’

‘Bij de eerstvolgende verkiezingen wordt de POD de grootste partij en kun je als premier aan de slag.’

‘Is dat niet erg snel?’

‘Het is nodig, zeer nodig. We kunnen niet nog vier jaren aanzien dat Deltaland naar de rand van de afgrond wordt geleid. Nu is het moment aangebroken handelend op te treden.’

‘Ik ga mij tot het uiterste inspannen...’

‘Fijn Tinus, dat horen we graag. Kun je hier tekenen?’

Verscholen achter de Grote Stuwwal, ten zuidwesten van de rivier de Rijn, ligt Frijland, reikend tot aan de zee. In het schilderachtige landschap van slenken, kwelderwallen en terpen nestelen zich vijf pittoreske dorpen, amper drie kilometer van elkaar verwijderd. Tussenin en eromheen strekken de akkers en weilanden zich uit, met hier en daar trotse boerderijen die als kathedralen uit de kleiige ondergrond verrijzen. De rode daken contrasteren het groene land, doorweven met een dicht netwerk van sloten en vaarten. Een straffe zeewind glijdt ruisend over de velden, verrijkt met geluiden van roepende grutto's, wulpen en kieviten. Twee scholeksters staan als poortwachters langs de oprit die leidt naar het agrarische bedrijf van de familie Moed, vlakbij Sjoegum. Gedurende zeven generaties wordt daar vol overgave gewerkt aan duurzame voeding, ook al waren de eerste bewoners zich nog niet bewust van dit begrip. Ze volgden hun boerenverstand, zo staat in de verslagen.

‘Wat een klotehufters.’ Maaïke is furieus. Ze smijt haar mobieltje op de houten vloer.

‘Wat nu weer?’ vraagt Sietze, haar twee jaar oudere broer, verscholen achter de klep van zijn spiksplinternieuwe laptop.

‘Ze hebben Nynke ontslagen, de dochter van verderop. Je weet wel.’

‘Dat meisje dat zo vriendelijk naar mij lacht. Ze werkt toch in de zorg?’

‘Ja, en besteedt teveel tijd per klant. Hup, aan de kant gezet, zomaar, als een zak aardappelen.’

‘Is ze niet te gevoelig voor dat beroep?’

‘Dat is niet het probleem, de anderen zijn te ongevoelig. Ik ga die hufters eens flink de oren wassen.’

Ze knalt de deur dicht. Met haar krachtige voorkomen, kort blonde haar en felblauwe ogen, die vuur kunnen spugen, is ze geen katje om zonder handschoenen aan te pakken. Maaïke is allergisch voor onrecht en dat laat ze blijken ook. Gehuld in haar grijze overall, op klompen, bestijgt ze de fiets die ze van haar grootvader heeft geërfd en sprint de oprit af, richting Froonacker, de meest dichtbij gelegen stad. De afstand is zeker twintig kilometer. Dat deert haar niet. De twee scholeksters vliegen geschrokken op als Maaïke voorbij stuift. Ooit volgt ze haar vader op, op de boerderij. Het buitenleven zit haar in het bloed. Nu reeds maakt ze de lekkerste karnemelk van de streek, vol van smaak, licht tintelend op de tong en met een liefderijke afdronk. Je proeft het leven. Ziedend is ze. Gaat het in de zorg nog om mensen, of bestaat deze uitsluitend uit interessante verdienmodellen?

Sietze blijft achter in de fraaie keuken, gelegen tussen voorhuis en schuur. De oorspronkelijke witblauwe tegels sieren de wanden van het gebouw uit 1833. De eikenhouten tafel waaraan hij werkt is ruim vier breed lang, niks te krap als Maaïke mensen optrommelt voor actie. Het antieke meubelstuk biedt hem volop ruimte al zijn papieren uit te spreiden. Als programmeur werkt hij aan een algoritme voor het detecteren van nepnieuws. Een onmogelijke opgave, zo blijkt. Sietze lijkt op zijn jongere zus, maar is zeker een kop groter, en ietwat gemoedelijker.

‘Waar is Maaïke?’ Vader betreedt de keuken.

‘Onze rechtssysteem kan even niet zonder haar.’

‘Is het weer zover? Dan ga ikzelf wel even bij de schapen langs.’ Bouke schudt zijn hoofd en glimlacht subtiel. Ze heeft het niet van een vreemde.

In Asgaard, op steenworpafstand van de parlamentsgebouwen, vinden enige voorbereidende sessies plaats.

‘Weet je, Tinus, om succes te boeken moeten we elkaar goed leren verstaan.’

‘Dat ben ik volledig met u eens, meneer Garch.’

‘Zeg maar Ollie.’

‘Dank u.... dank je, Ollie.’

‘Goed zo.’

Het hoog reikende gebouw biedt een prachtig uitzicht over de Rijnstad waar de indrukwekkende hoofdtak van de rivier doorheen kronkelt. Historische panden flankeren de oevers waarover auto's in vele grijstinten onrustig heen en weer jakkeren.

'Je weet nu wat onze tactiek is?'

'Jawel, meneer... Ollie. Het gaat erom verwarring te scheppen én helderheid te bieden.'

'Juist. Om zadjes te planten en met succes te laten uitgroeien tot indrukwekkende struikgewassen, moet je onkruid verdelgen.'

'Het gaat om wat we willen bereiken en niet om de waarheid.'

'Precies, de waarheid is saai.'

Ollie merkt dat Tinus snel leert. Hij voelt intuïtief aan hoe je in korte tijd kunt doordringen tot de harten van de mensen die straks op de juiste plek van het stemformulier een vakje moeten gaan inkleuren.

'En de debatten die je straks voert?'

'Simpel. Deze vliegen we aan op basis van de drie O's: ontkennen, ontregelen en opschakelen.'

'Juist. Bij ieder vraagstuk dat op het programma staat, begin je met de ontkenning. Het probleem bestaat niet. Het is een bedenkfel van de linkse maffia.'

'Slechts een mening.'

'Perfect. Daarna ga je ontregelen. Je kraamt de grootste onzin uit waarin je tegenstanders hun tanden gaan zetten én plant de zadjes. De overheid bestaat uit slapjanussen, de burger is de dupe...'

'En we gaan in de diepste polder het hoogste gebouw van Europa neerzetten, ter faveure van de krachtige oermensen die ons hebben voortgebracht en weg gedegenereerd dreigen te worden.'

'Prachtig, een ode aan Odin. De spijker op zijn kop. En tot slot?'

'Als de grond onder mijn voeten te heet wordt, schakel ik op naar metaniveau. We praten dan niet meer over het vraagstuk, maar over het verloop van het debat.'

'Goed zo. De debatleiders framen hun vragen op foute wijze en nemen bij voorbaat een linkse grondhouding aan. Zo ontnemen ze jou de mogelijkheid op heldere wijze hét gelijk door te laten klinken. Nog een paar keer oefenen, en we zijn klaar voor de strijd. Het moeras waarin de maatschappij geleidelijk kopje onder gaat, moet worden drooggelegd.'

Beide mannen kijken neer op de parlamentsgebouwen waarop de ondergaande zon haar laatste stralen werpt. Het groen geblakerde koper van de dakconstructie licht op.

2 De tijd vloeit voort

De studio van *De tijd vloeit voort* is tot de nok toe gevuld. Het intellectuele publiek, met vooral oudere jongeren tussen de dertig en veertig jaar, kijkt gespannen naar de tafel waar twee gasten zijn aangeschoven. Het zijn twee politici, de smaakmakers van de komende campagne, zo zegt men. Tussen de mensen op de tribune bevinden zich een kunstschilder in echtscheiding, een gynaecoloog die vreemdgaat met de buurvrouw van zijn beste collega en een pasafgestudeerde socioloog die net is teruggekeerd van een meeslepende wereldreis. Alle aanwezigen in de zaal zijn bijzonder en kunnen een verhaal vertellen dat de moeite waard is gehoord te worden. Toch krijgt slechts een handjevol mensen vandaag de kans anderen te boeien. De schijnwerpers worden gericht op hen die aan tafel zitten. De anderen lossen op in een zee van anonimiteit.

Applaus zwelt aan. Martijn Oudkerk, gepokt en gemazeld als presentator van turbopraatprogramma's, betreedt de ruimte, tezamen met zijn sidekick, vanavond de beeldschone Tanja de Vries, bekend van radio en tv. Ze geven de twee gasten een vriendelijke hand en gaan zitten. Geleidelijk dempt het applaus.

'Onze atmosfeer vult zich met CO₂,' zo begint Oudkerk die recht in de camera kijkt. 'Hierdoor warmt onze atmosfeer op, verandert het klimaat en stijgt de zeespiegel tot spannende hoogtes. Ik praat hierover met de twee hoofdgasten van vanavond: Marianne Vink van Kritisch Links en Tinus Pauw van de nog maar pas opgerichte partij voor het oppeppen van de democratie, beter bekend als de POD. Welkom.'

'Dank u.' Wederom applaus.

Tinus zet 'm op. De signalen via het oortje komen helder door.

'Mag ik met u beginnen, mevrouw Vink. U hebt boeken vol over dit onderwerp geschreven.'

'Klopt, vooral reisverhalen.' Er klinkt boe-geroep achterin de zaal.

Marianne laat zich er niet door van de wijs brengen. 'Ik maak mij zorgen, grote zorgen. Met mijn eigen ogen heb ik kunnen aanschouwen dat gletsjers wegsmelten, biotopen verdwijnen en mensen verhongeren door droogte... en als je dan terug bent in Deltaland, krijg je bij het zien van al die schoorstenen die dampen uitspugen een vreemd gevoel in je maag.'

'Onzin,' schampt Tinus. Twee mensen in het publiek klappen. *Prima.*

'Meneer Pauw, wilt u niet interromperen.'

'Okidoki,' met een grijns van oor tot oor; de ondeugd van het populaire jongetje in de klas. *Houd haar kort, de mensen in het publiek zijn op je hand.*

Marianne vervolgt: 'Ik heb zelf twee kinderen. Een jongen van zes en een meisje van vier. Eens zullen zij ook kinderen hebben. Ik zet mij als politica in voor hun toekomst, zodat ook zij

een goed leven zullen hebben, met schone lucht, helder water en een kleurrijke natuur om doorheen te wandelen.'

'En daar moeten de mensen nu voor kromliggen?' Wederom een interruptie. *Touché.*

'Meneer Pauw, even geduld, u komt zo aan het woord.'

'Ik ben ervan overtuigd,' zo gaat de lijsttrekker van Kritisch Links verder, 'dat we met zijn allen een duurzame wereld kunnen inrichten, als we dat willen.'

'Dat is nu net het probleem: dat willen we niet.' Gelach in de zaal.

Martijn begint zich te ergeren aan Tinus en aan zichzelf. Hij had zich beter moeten voorbereiden. Marianne kent hij al vele jaren, de POD zit nog in de luiers, dacht hij. 'Meneer Pauw, nog eenmaal. We hebben spelregels voor een goed debat en daar hebt u zich aan te houden.'

'Mij best.'

Mevrouw Vink pakt de draad weer op. 'Er zijn heel veel berekeningen uitgevoerd door vele wetenschappelijke instituten. Het is mogelijk. We kunnen én overstappen op andere bronnen voor energie én het milieu opschonen én de economie soepel draaiende houden.' *Tinus laat haar even, anders verlies je het publiek.* 'Wij van Kritisch Links onderschrijven dat en gaan samen met ongeruste jongeren de straat op. Het enige wat zij vragen is: geef ons een toekomst. Geef ons een toekomst! Dat is toch niet teveel gevraagd?'

'En meneer Pauw, denkt u er ook zover?' *Nu jij! Ontkennen.*

'Om de dooie donder niet. Mevrouw zegt van een kritische partij te zijn, maar ze is niet kritisch. Ze slikt al die zogenaamde berekeningen voor zoete koek.'

'De onderzoeksresultaten komen van universiteiten van over de gehele wereld.'

'Tuurlijk, zolang ze uw verhaal bevestigen, krijgen ze geld van de overheid.' *Prachtig.* 'Wat die hooggeleerde mensen uitkramen is slechts een mening.'

Marianne raakt geïrriteerd. 'Ik heb de gevolgen van klimaatverandering met mijn eigen ogen kunnen aanschouwen.'

'Mevrouwtje, we zitten allen vol met vooronderstellingen en durven deze niet ter discussie te stellen. We zien wat we willen zien, of denken te zien, en verliezen daarmee ons vermogen waarheden te onderscheiden van de beelden die zich halsstarrig in onze hersenen hebben genesteld. Het is de taak van een politicus deze schijnbare zekerheden ter discussie te stellen om daar andere beelden tegenover te plaatsen. Dat is pas echt kritisch.' Er klinkt voorzichtig handgeklap in de studio.

'Maar...'

Nu ontregelen. 'U dwingt de burgers van Deltaland die dag in dag uit zwoegen voor hun inkomen bakken geld over de balk te smijten, terwijl we dat geld keihard nodig hebben. Nu reeds loopt één op de vijf jongeren bij de psychiater. Met uw geneuzel worden dat er nog veel meer.'

'Ik zie het verband niet...'

'Dat is nu net het probleem. U ziet het verband niet. U wilt de kool en de geit sparen, maar we moeten keuzes maken. Omarmen we vage toekomstbeelden over wandelen door een bos vol kleuren of maken we ons sterk voor de mensen die nu in de problemen zitten?'

‘We kunnen beide, dat tonen de berekeningen aan. We hoeven niet te kiezen.’

‘Als u vindt dat we niet hoeven te kiezen, dan kunnen de mensen het best op mij stemmen. Dan hebben ze wél wat te kiezen.’ De zaal lacht. *Zeer ad rem. Ga zo door.*

Mevrouw Vink wacht een paar seconden en haalt diep adem. ‘Wat u zegt is ook slechts een mening.’

‘Bingo, maar wel een veel betere. Als ik aan de macht kom, beloof ik de inwoners van Deltaland één ding: iedereen die een smartphone aanschaft krijgt 50% subsidie. Dat snijdt pas hout.’

Oudkerk ziet het debat ontsporen. ‘Meneer Pauw, wilt u wel bij het onderwerp blijven. We hebben vandaag een debat over klimaatverandering.’

Bal voor open doel. Nu opschakelen. ‘Dat is nu net het probleem met dit programma en de omroep waarvoor u werkt. U zegt een debat te willen, maar zorgt vanaf het begin voor een linkse framing. U wilt de snoezige verhalen over lieve kindertjes horen zoals Schattig Links ons die voorschotelt – haar doddige peuters en kleuters in de toekomst – maar staat niet open voor een helder rechts verhaal. U kapt mijn verhaal continu af. U laat mij niet uitpraten.’

‘Dat doe ik wel.’

‘Dan had u die eerdere opmerking nooit geplaatst.’

‘Welke?’

‘Wat u net zei.’

‘Ik heb u hier in de studio uitgenodigd om uw verhaal te doen.’

‘Doe dat dan ook! U belazert de boel, net als al die linkse kranten.’

‘Wat een arrogante droplul.’ Maaïke Moed spring uit haar vel. ‘Hij heeft nog geen zinnig woord gezegd.’

‘Wel een lekkere man.’ Tjitske, de vier jaar oudere zus van Maaïke die als antropoloog alle werelddelen heeft verkend, doet graag een duit in het zakje. ‘Rechte neus, gifgroene ogen, goed verzorgde handen en netjes in pak. Haren losjes gekamd. Niet te losjes.’

‘Ja, en een lekker kontje,’ vult Annie Kleiweg aan. De vier vriendinnen zitten naast elkaar op de brede bank in het voorhuis van de Sjoegumse boerderij. Ze delen een zak kroepoek.

‘Hoe weet jij dat nou? We hebben alleen zijn bovenkant kunnen zien.’

‘Kwestie van ervaring. Als ik de bovenkant van een man zie, weet ik ook hoe hij er van onderen uitziet.’

Maaïke wuift de opmerkingen weg. ‘Ik kan me niet voorstellen dat er ook maar één nadenkend iemand is die op deze jan doedel gaat stemmen.’

‘Roep dat maar niet te hard.’ Froukje Breinsma uit Diepum werpt zich in de strijd. ‘Deze man is een gevaar voor onze rechtsstaat. Juist door onzin uit te kramen zet hij ervaren politici als Annemarie Vink volledig buitenspel en dwingt hij zelfs Martijn Oudkerk in de verdediging.’ Froukje is filosoof, de oudste en meest bedachtzame van het stel. ‘Ik ben bang dat hij vele mensen inspireert. Ze denken namelijk dat hij wél klare taal spreekt.’

‘Dat meen je niet.’

‘Wel degelijk.’

‘En moet je kijken op de sociale media,’ vult Annie aan. ‘Hij wordt de hemel in geprezen. Eindelijk iemand die de wil van het volk vertolkt, zo schrijft men.’ Annie Kleiweg heeft Indonesisch bloed door haar aderen stromen en is actief in bijna alle Hedumse verenigingen. Ze is het toonbeeld van een verbinder, met enkele duizenden vrienden op Facebook. ‘En die Annemarie wordt met de grond gelijk gemaakt.’

‘Laat mij zien.’ Maaïke graait de iPad uit Annie’s handen. ‘Jeetje. Hier een heel artikel... Haar ouders waren fout in de oorlog?’

‘Welke oorlog?’

‘Dat staat er niet bij.’

‘De moeder van Annemarie is geboren in 1948 en is twee jaar ouder dan haar man, de helaas veel te vroeg overleden pianist Harry Vink,’ weet Froukje. Met haar priemende ogen boven haar fier vooruitgestoken kin straalt ze wijsheid uit. De oversized bril met donker montuur accentueert dat. Ze draagt het liefst een vaalgroene slobbertrui over een blauwe spijkerbroek vol gaten.

Maaïke verbaast zich meer en meer. ‘Haar partij heult met de communisten, staat hier. Het moet niet gekker worden.’

‘Toch wel.’ Annie, altijd tot in de puntjes gekleed is, leest vanaf haar mobieltje. ‘Ze heeft drie keer als tiener een illegale abortus ondergaan.’

‘En,’ brengt Tjitske in, ‘er is nu wetenschappelijk aangetoond dat die klimaatverandering een verzinsel van de linkse maffia is om aan de macht te komen. Zij werpen zich op als redders van de wereld.’

‘Deze onzin moet stoppen!’ Maaïke staat op en balt haar vuisten.

‘Broertje kan ons helpen, toch?’ Tjitske is praktisch.

‘Inderdaad. Sietze, toon jezelf.’

Vanachter de tafel klapt de computerdeskundige het scherm van zijn laptop naar beneden. Sietze’s gezicht verschijnt, met een dikke grijns. ‘Zusje, geen paniek. Je grote broer is je redder in de nood.’

‘Kun je niet die onzin van het web halen? Je werkt toch aan een nepnieuwsfilter?’

‘Hoho, zo makkelijk gaat dat niet. Bovendien, sommige dingen zijn helaas waar.’

‘Wat dan, bijvoorbeeld?’

‘Als Tinus Pauw premier wordt, laat hij een gebouw van 475 meter hoog verrijzen in de Diepe Polder, vlak buiten Rijnstad. Nieuw Asgaard noemt hij het, een geste richting Odin.’

‘Dat is dan wel waar, maar nog steeds waanzin. Stommer dan stom. De ondergrond is daar even week en slap als de wartaal die hij uitkraamt.’

‘Ze kunnen het beter Nieuw Babbelonië noemen,’ reageert een glunderende Froukje, ‘gefundeerd op grove leugens.’

‘Vierhonderdvijfenzeventig meter hoog?’ Tjitske gelooft haar oren niet.

‘Ja... meer kan ik er niet van maken.’

‘Belachelijk.’

‘Er is actie nodig.’ Maaïke groeit in haar rol. ‘Wanneer kunnen we met je filter aan de slag?’

Annie schrijdt richting tafel, met oosterse elegantie. ‘Kijk Sietze, hier heb je een biertje, dubbel, met bijbehorend glas. We hebben ook nog wat kroepoek voor je overgehouden. Zal ik je nek wat masseren terwijl je voortbouwt aan je algoritme?’

‘Let goed op Maaïke,’ hij klapt het scherm weer omhoog en beroert het toetsenbord met zijn vingers. ‘Annie weet hoe je mannen kunt motiveren... ietsje lager, ja lekker.’

‘Edoch,’ benadrukt Froukje, ‘we moeten wel zorgvuldig zijn en niet te voorbarig handelen. De echte waarheid kent niemand. Achter dat wat we rationeel kunnen beredeneren, liggen schatten verborgen die we alleen kunnen bereiken via gevoel en intuïtie.’

‘Juist, en mijn gevoel zegt dat we ons niet kunnen veroorloven nog langer te wachten.’

In Asgaard overheerst de tevredenheid. Ollie leunt achterover in zijn comfortabele leunstoel. ‘Dat heb je prima gedaan jochie. Je hebt geen spaan heel gelaten van die arrogante trut.’

Tinus lacht trots. ‘Dat was appeltje eitje. Het is toch ook gewoon onzin, dat klimaatgedoe?’

‘Je moet niet vergeten dat we er ook wel enig belang bij hebben.’

‘Hoe dan?’

‘Er wordt nu volop geïnvesteerd in de energietransitie. Daar zit handel in.’

‘Handel in overbodigheden?’

‘Mogelijk, maar de aanleg van gigantische windparken op zee en grootschalige velden vol zonnepanelen, daar zien we wel heil in. Die projecten hebben dankzij de subsidiestromen voor ons een rendement van dertig à veertig procent. In het vastgoed halen we dat bij lange na niet.’

‘Maar niet dat geneuzel over energiecoöperaties, toch?’

‘Exact. Dat is inderdaad wat we niet willen. Geen kruimelwerk en al helemaal geen maatwerk. Goed voor het milieubewustzijn, ook zo’n waanzin. Om van te gruwelen. Het schiet ook niet op, dat geitenharenwollensokkengepruts. Dwarsbomen ‘t zootje, met normen, regels en procedures. Groteske projecten van Terawatts, daar zijn we niet vies van.’

‘Follow the money.’

‘Precies! Je moet geld en macht concentreren. Dat is de grote les die we geleerd hebben op 9 november 1989. De Berlijnse Muur viel. Met de val is overduidelijk aangetoond dat communisme en socialisme hebben gefaald. Je moet niet verdelen.’

‘Yes.’

Tinus glundert en wandelt naar het raam. Vanuit het hoge gebouw kijkt hij neer op het gepeupel dat als mieren over het aardoppervlak dwarrelt. De toorn van Thor zal op hen nederdalen. Hij zal ze eens laten zien wat je met krachtdadigheid kunt bereiken.

3 Campagne en verkiezingen

Door geheel Deltaland zie je posters op borden hangen. Bekende en onbekende politici lokken de bewoners naar de stembussen. Nog een paar dagen. Tussen de vele reclames vol beloften hoor je interviews op de radio.

‘Hoe schat u uw kansen in komende woensdag?’

De premier is hoopvol. ‘We hebben het prima gedaan, de afgelopen vier jaren. De economie staat er beter voor dan ooit en het koopkrachtplaatje toont dat we optimistisch mogen zijn.’

‘Toch, zo lees ik in de kranten van vanochtend, hebt u de grootste winst geboekt uit angst voor opkomende nieuwe politieke ideologieën.’

‘Hoe komt u daarop? Dat is klinkklare onzin.’

‘U ontkent dat?’

‘Ja, ten stelligste. We hebben ons gefocust op het coalitieprogramma en zeer veel bereikt.’

‘De heer Pauw van de POD noemt u een angsthaas.’

‘Hoe komt hij daarbij? Ik heb mijn nek uitgestoken en vele risico’s genomen. We hebben als Deltaland internationaal een sterke positie verworven.’

‘Ik lees ook dat u maar 12,3% hebt gerealiseerd van wat u ons beloofd hebt vier jaar geleden.’

‘Wat is dat nou weer voor getal? De premier voelt dat hij in het nauw gedreven wordt.’

‘U kent dat getal niet?’

‘Nee, het stemt ook niet overeen met de cijfers die ik vanuit mijn eigen ministerie gepresenteerd krijg.’

‘Uw eigen mensen kijken wel uit. Er worden vele wetenschappelijk bronnen genoemd bij het percentage van twaalf komma drie. Zoveel beloven en zo weinig doen, dat is toch een vorm van kiezersbedrog, nietwaar?’

‘Nee, niet waar. De coalitiepartijen hebben gezamenlijk, mijn eigen partij voorop, vier jaar lang de schouders eronder gezet. Iedereen in Deltaland is er financieel op voortuit gegaan.’

‘Maar de veiligheid is afgenomen. De vluchtelingenstroom uit Anderije zwelt aan.’

‘We hebben daar heldere afspraken over gemaakt met onze buurlanden. Er heerst honger en verderf in Anderije. De mensen verkeren daar in erbarmelijke omstandigheden. We moeten ze op de een of andere manier de helpende hand reiken.’

‘Nog een getal. Iedereen heeft het vanochtend kunnen lezen. Meer dan 30% van de vluchtelingen is crimineel en de overgrote meerderheid bestaat uit gelukzoekers.’

‘Ook die getallen bestrijd ik ten stelligste.’

‘Er is een groot tekort aan woningen, vooral voor studenten, en de klimaatdoelen worden bij lange na niet gehaald.’

In Asgaard schudden de buiken op en neer. Cognac klotst over de randen van de bolle glazen. 'Wat een loser. Die sul heeft echt werkelijk niets voor elkaar gekregen.'

Het voelt heerlijk als je het gelijk aan je zijde krijgt. Er is op de ministeries heel wat afgestudeerd en het ene na het andere rapport heeft het daglicht gezien. Toch is er bitter weinig veranderd.

'Als wij zelf niet zo voortvarend waren geweest, verkeerden we nog in het stenen tijdperk,' proest Ollie uit.

Het gaat de goede kant op. De trollenfabrieken in Verweggistan draaien op volle toeren. Tinus prijkt op talrijke reclameborden en verzamelt meer zendtijd dan alle andere partijen bij elkaar. Hij is fotogeniek en ad rem, glad als een paling. Met zijn charme verovert hij vele vrouwenharten. Als een raket stijgt hij in de peilingen. Mogelijk wordt de POD de grootste partij van het land, geven enkele dagbladen aan. De tv toont vele statistieken en analyses. Ollie weet het, de meeste kiezers willen bij de winnaars horen.

In de boerderij nabij Sjoegum is de spanning te snijden. Maaïke raakt met haar neus bijna het beeldscherm. Sietze heeft het interview met de premier door het nepnieuwsfilter gehaald, als test. De eerste resultaten verschijnen in kleurrijke diagrammen.

'Dat van die 12,3% is dus totaal uit de duim gezogen,' concludeert Maaïke.

'Ja,' beaamt Sietze, 'en je kunt ook zien dat het nieuws hierover afkomstig is van een trollenfabriek in Verweggistan.'

'Hoe weet je dat?'

'Iedere afzender laat een soort vingerafdruk achter. Meestal verwijderen ze die, maar als de druk wordt opgevoerd, willen ze nogal eens onzorgvuldig zijn.'

'De druk is hoog?'

'Ze werken duidelijk in opdracht van organisaties in Deltaland. Alleen wij hebben nu verkiezingen.'

'Asgaard?'

'Mogelijk, maar dat is moeilijk te achterhalen.'

'Dat van die 30% is ook niet waar, maar dat kun je niet zien aan de handtekening, toch?'

'Zo is dat, dat heb je snel door. De zinsopbouw van trollenschrijvers verschilt significant van die van echte journalisten, ook al worden ze steeds beter. Deze specifieke woordvolgorde zie je alleen bij mensen uit Verweggistan die op latere leeftijd Deltalands hebben leren spreken.'

'En dat van die gelukszoekers?'

De bel gaat. Maaïke schrikt op, als een kat die betrapt wordt op het stelen van eten uit de keukenkast. Sietze is aangenaam verrast. 'Daar zul je 'm hebben, hij is vroeg.'

Hij loopt de lange gang door en opent de deur. Maaïke kijkt voorzichtig om het hoekje. In het halletje staat middellange man met een afgrijselijke muts op en een rode neus van de kou. Het vocht op zijn dikke jas verradt dat het buiten regent. Hij heeft allemaal

computerdingen bij zich en kijkt schichtig om zich heen. Is hij geschaduwd? Sietze sluit behoedzaam de deur. Beide mannen omhelzen elkaar, als dikke maten.

‘Zusjelief, mag ik je voorstellen aan Archibald?’

De man komt hartelijk op haar af. ‘Ik heb vele verhalen over u gehoord.’

‘Goede verhalen, mag ik hopen.’

‘Niets dan goede verhalen. Uw broer is trots op u.’

‘Mmm.’

Sietze pakt de spullen op en binnen luttele seconden heeft hij vele schijven aan zijn laptop gekoppeld, met een wirwar van kabeltjes. ‘Dit kan dus nooit via het web.’

Maaïke pakt de natte jas aan en hangt deze aan de kapstok. De muts smijt ze in de prullenbak. ‘Even enkele huisregels. Dit soort huiveringwekkende hoofddeksels zijn hier ten strengste verboden. Boven heb ik wel een mooiere, een warmere.’

‘Ach ja, uw broer heeft mij van u verwittigd. Dank. Ik ben u zeer erkentelijk.’

‘U?’

‘Ja,’ legt Sietze uit, ‘Archibald komt uit Zuid Buurland en daar zeggen ze u als ze jij bedoelen.’

‘Klinkt eerbiedwaardig.’ Ze bekijkt de man wiens neus begint bij te kleuren en diepbruine ogen heeft, waarin mogelijk vele geheimen liggen verborgen. Hij heeft donker gekruld haar en ademt een en al vriendelijkheid. Hij bevalt haar wel. ‘Sietze, kun je mij eens ietsje meer vertellen over deze verrukkelijke man?’

‘Voor je ogen is net verschenen Archibald Glans, bij velen bekend als professor doctor Archibald Glans. Hij coördineert een wereldwijd netwerk van *fact finders*, duizenden wetenschappers die op het web het kaf van het koren scheiden.’

De man maakt een korte buiging. ‘Ik werk samen met uw broer en de sensibilisering van internet. Sietze construeert op basis van de filosofie van de doorleefde tijd van Henri Bergson een neurale netwerk waarmee feiten, gevoelens en ethiek in samenhang een filter vormen waarmee gecreëerde onjuistheden vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd en geëlimineerd.’

‘Goh.’

‘Nu geen getreuzel. We hebben bergen werk te verzetten.’ De beide mannen werpen zich op de apparatuur die de volledige vier meter tafel bedekt en vervallen in digitale wartaal, gebrabbel rond bits en bytes.

Maaïke zet koffie, snijdt vers gebakken Frijlandse koek aan en vermoedt kansrijke acties. Ze weet het, Henri Bergson vormt samen met Martin Heidegger dé inspiratiebron voor Froukje Breinsma uit Diepum. Een glansteam ontvouwt zich voor haar ogen. We zijn geen losse individuen, maar vormen een geheel met de wereld die ons heeft voortgebracht. Niets blijft zoals het is.

De campagne van de POD overspoelt het land. Enorme posters met Tinus in allerlei poses vullen kale muren. Reclamefilmpjes vol suggestieve beelden verschijnen tijdens prime time op de buis. Het is onmogelijk naar de radio te luisteren zonder de stem te horen van heer

Pauw, de hoop voor de natie. De boodschap is duidelijk. Er zijn geen problemen. Er zijn geen wereldomvattende vraagstukken die opgelost moeten worden. Er is alleen een regelzuchtige overheid die de burger dwarsboomt in haar geluk. Legers van ambtenaren, gesteund door massale hoeveelheden ontspoorde wetenschappers en adviseurs, werken aan structuren waarmee hindernissen worden opgeworpen voor hen die Deltaland op de kaart hebben gezet. De mannen die de wereldzeeën hebben bevaren en met gevaar voor eigen leven rijkdommen hebben verworven, worden afgedankt. In het aanschijn van Odin dienen ze te worden gerehabiliteerd. De hardwerkende blanke burger, hij die meebouwt aan onze Delta van Trots, moet worden beloond. Echter, de overheid werkt op alle fronten tegen. Dat accepteren we niet langer! En hoe komt het dat sommige mensen er niet in slagen werk te vinden, ook al doen zij nog zo hun best? De Anderen hebben alle banen ingepikt. Kun je als vrouw niet meer veilig over staat? De Anderen loeren vanuit donkere steegjes op onschuldige slachtoffers. En is het moeilijk een goede woning te bemachtigen? De gemeenten geven alle huizen aan de Anderen. U als zwoegende burger van Deltaland bent het slachtoffer van de linkse leugens. En dan de kers op de taart: als de POD de touwtjes in handen krijgt, wordt bij de aanschaf van alle smartphones een subsidie toegekend van tenminste 50%.

In studio van De Tijd Vloeit Voort in Amstelstad zitten de aanwezigen op het puntje van hun stoelen. Over een kwartier worden de eerste uitslagen verwacht. Het gaat om de exit polls. Iedereen weet dat deze de uiteindelijke definitieve uitslag vrij exact benaderen. Het duurt niet lang meer of we weten wie de komende vier jaren de dienst gaan uitmaken in Deltaland. Martijn Oudkerk heeft zes lijsttrekkers uitgenodigd. Allen hebben uitzicht op een kabinetspositie. Uiteraard zit de premier aan tafel, zo ook Marianne Vink en Tinus Pauw. De laatste is voorlopig nog een outsider, maar dat kan veranderen. De klok geeft aan dat het minder dan tien minuten duurt. De muzikanten zetten hun slotakkoorden in. Applaus volgt.

Martijn neemt het woord. 'Dat waren de Rijnzangers met hun laatste hit, een ode aan liefde en verdraagzaamheid. De CD waarop dit nummer staat, ligt vanaf morgen in de betere muziekwinkel.'

De schijnwerper wordt gericht op Maurice Welbehagen, statisticus van het eerste uur. Hij heeft op basis van een briljant algoritme voorspeld dat tegen alle verwachtingen in Marianne Vink de verkiezingen vol overtuiging gaat winnen.

'Waarop baseert u dit?'

'We weten dat veel mensen pas in het stemhokje hun keuze bepalen. Ze zijn murw geslagen door de overdosis aan informatie die op hen is afgevuurd de laatste dagen. Eenmaal verscholen achter het gordijntje, komen ze tot rust en laten hun hart spreken. Ze reflecteren op het leven en beseffen dat we niet door kunnen gaan met de buitenissige consumptie van de laatste decennia. Een trendbreuk is noodzakelijk.'

'Hebt u dit berekend of is het uw persoonlijke wens?'

'Mijn berekeningen sterken mij hierin.'

De bel in de studio wordt geluid. ‘Mensen, nog tien seconden en we weten het... over acht seconden verschijnt de voorlopige uitslag op het bord hierboven. Vijf, vier, drie, twee, één...’

Iedereen is gespannen. Er staat veel op het spel. Zelfs Tinus Pauw die overal schijt aan heeft en waarvan iedereen denkt dat hij stalen zenuwen heeft, toont zich onrustig. Marianne Vink heeft de handen voor haar ogen geslagen. Getallen verschijnen met een flits. Zestien partijen doen mee aan de verkiezingen. Zestien percentages voorspellen de uitslag. Ieder aanschouwt de prognoses en tuurt naar de 16 cijfers op het scherm. Toch is er één uitslag waarop de ogen blijven fixeren. Een groot signaal van en aan de Rijnlandse bevolking. Het onvoorstelbare is gebeurd. Gezichten staren vol ongeloof naar wat velen als onmogelijk hadden bestempeld: POD 54%. Vierenvijftig procent! Een absolute meerderheid in het parlement. Het volk heeft gesproken. Zelfs Tinus kan het nauwelijks geloven. Even is het stil in de studio, ijsig stil. De aanwezigen laten de getallen langzaam op zich inwerken en proberen de consequenties ervan te overzien. Kortstondig ervaart het publiek een vacuüm van sprakeloosheid.

Dan breekt de hel los. Mensen beginnen te gillen, te juichen en te applaudiseren. Oorverdovend. Tinus springt omhoog, werpt zijn handen in de lucht en schreeuwt het uit. ‘Ik ben de beste!’

Met enige reserve geeft Martijn Oudkerk hem een hand. ‘Goed man.’ Een schouderklopje. Marianne zakt ineen. Vreugde en diep verdriet tonen zich dicht op elkaar. Overal in Deltaland gaan de vlaggen uit, ook in Rijnstad en Rottestad. Tinus’ mobieltje knalt uit elkaar van de felicitaties. Twitter ontploft. Vanaf Asgaard wordt een imponerende vuurwerkshow gelanceerd. Odin glimlacht en Thor slaat met zijn hamer op de klokken van het vroegmiddeleeuwse Loki-bastion. Overal galmt het nieuws door: de partij voor het oppeppen van de democratie heeft op overdonderende wijze de Deltalandse verkiezingen gewonnen. Binnen een week kan het kabinet worden gepresenteerd.

In Sjoegum is men met stomheid geslagen. Een deken van somberheid daalt neer over de anders altijd zo fleurige boerderij. Zelfs de koeien geven minder melk, zo lijkt het. Een dikke mist vol doembeelden ontnemt de aanwezigen rond de lange tafel het uitzicht op een duurzame toekomst. Veel is voor niets geweest. De verkiezingsuitslag voelt als een dolk in de rug. Verslagenheid overheerst. De vrienden roeren terneergeslagen in hun koffiekopjes. De Friijlandse koek blijft onaangeroerd.

Maaïke doorbreekt de stilte. ‘We kunnen nu echt niet meer met de handen over elkaar zitten. We moeten wat doen, wil ik nog enig vertrouwen in de mensheid houden.’

Geen reacties. Froukje is in tranen. Zij beseft wat de politieke aardverschuiving betekent voor Deltaland: een toenemende armoede en een toenemend aantal armoedigen dat op Tinus Pauw gaat stemmen. Hij komt tenminste voor hen op, zo denkt men. Onrecht, afgeschermd door dicht vlechtwerk van leugens en achterklap. Filmpjes van feestende jongeren op Facebook en andere fora die de leegheid verhullen, het vluchtgedrag in drank en drugs, de agressie waarvan de overheid zegt deze stevig aan te pakken. Waarom?

Annie pakt Froukje's hand en glimlacht begripvol. Ze geeft haar een papieren zakdoek en staat op. 'Maaïke heeft gelijk. We moeten niet bij de pakken neerzitten. Juist nu moeten we in actie komen. Laten we een netwerk vormen. Met onze clustertje van vijf dorpen verscholeden achter de Grote Stuwwal, op de rand van zee en land, blijven we onder de radar van de Rijnstadse waarneming en interesse. Laten we de krachten bundelen van Sjoegum, Hedum, Diepum, Oudzijl en Nieuwzijl.'

Ook Tjitske staat op. 'Ja, en ons verbinden met gelijksoortige netwerkjes elders in de wereld. Ook zij opereren in de marge van het bestaan, in de schaduw, op grote afstand van de macht.'

'En ik ga nog harder werken aan mijn filter dan voorheen,' vult Sietze aan en voegt zich bij de staanden. 'Netwerken functioneren op basis van vertrouwen en voor het opbouwen van vertrouwen heb je zuivere informatie nodig. Je moet op elkaar aankunnen. Kennis is de achilleshiel van corrupte praktijken.'

'Precies.' Froukje springt uit haar stoel omhoog en recht haar rug. 'Niemand kent de waarheid. Het is een rekbaar begrip en biedt ruimte aan vele interpretaties. Toch kom je alleen verder als je de wil hebt deze te kunnen kennen en een verlangen ontwikkelt ietsje dichterbij te komen. Door te reiken naar het onbereikbare zijn we in staat hen te overtroeven die de waarheid bewust ondergraven.'

'Dus we zetten door?' Maaïke klautert op tafel. De anderen volgen haar voorbeeld.

'Ja, we zullen ze eens een poepie laten ruiken.'

Als je vanuit Sjoegum naar het noordoosten rijdt, doorkruis je uitgestrekte Frijlandse weilanden, een ordening van verhalen over strijd, armoede en medemenselijkheid, vele kilometers lang. Essen en knotwilgen staan uitgelijnd langs sloten en vaarten, waar reigers doodstil hun kans afwachten. De dorpjes op je route zijn schilderachtig en vriendelijk. Ook al heb je formeel voorrang, je stopt even voor een moeder die met haar dochttertje de Dorpstraat wil oversteken. Ter begroeting til je gemoedelijk je rechter wijsvinger een paar centimeter op. Ze bedankt je met een glimlach.

Na pakweg veertig kilometer door gereden te hebben, verlaat je Frijland en gaat de weg omhoog. Via een van de weinige haarspeldbochten die Deltaland rijk is, ontstijgt je het zeespiegelniveau. Links en rechts van strak geasfalteerde wegen staan kapitale villa's, omringd door landgoederen en heidevelden. Je volgt ruim tien kilometer lang de Stuwwalroute om na een afdaling met een prachtig uitzicht over het rivierdal, in te voegen op de A1. Deze snelweg met twee keer vijf rijstroken geleidt duizenden vrachtwagens en personenauto's richting noordwesten, de kuststrook waar de miljoenensteden zijn gelegen. De afstand tot Rijnstad is dan nog ruim zestig kilometer.

Het enorme plein tussen het parlamentsgebouw en Asgaard is volledig gevuld met feestvierende mensen. De geschiedenis neemt een wending en velen willen daar getuige van zijn. Er klinkt gejuich. De heer Pauw bestijgt het podium en overziet de oneindige zee van mensen. Hij groet zijn volk met een gebalde vuist.

‘Beste mensen,’ zo begint hij zijn overwinningsspeech, ‘dit is de grootste dag ooit. Wij zijn het volk van Odin, de uitverkorenen, en hebben gewonnen. Gewonnen. GEWONNEN!’

De menigte galmt hem na en brult het uit. De Deltalanders zijn uitzinnig. Nog nooit is er een partij geweest die een sprong heeft gemaakt van nul naar de absolute meerderheid.

Tinus maant de menigte tot kalmte en vervolgt. ‘We zijn als POD groots in strijd en debat. We hebben ons hoofd koel gehouden en de anderen overtroeft op steekhoudende argumenten. En waarom? Omdat wij de enige zijn die voor jullie opkomen. Decennia lang zijn jullie geketend door zogenaamde welwillenden. Wij hebben jullie bevrijd. Jullie zijn nu vrij. Vrij! Bevrijd van autocraten!’

Het tieren en joelen barst weer los. ‘Wij zijn vrij, wij zijn vrij.’ Hier en daar maken Deltalanders een vreugdedansje. Kinderen krijgen gratis ijsjes. De vele golvende groenblauwe vlaggen en banieren maken van de zee een storm. Televisiebeelden zoomen in op betraande ogen van een jonge vrouw. De kille rationele regeringsmentaliteit van voorheen wijkt voor de warme emotie van het nu eindelijk eens begrepen worden.

‘Beste mensen, jarenlang aaneengeregend was de spirit ineengezakt. De geest is onderhand uit onze lage landen verdwenen. We waren overgeleverd aan klunzen die nog in sprookjes geloofden, de elite van etentjes en keer op keer antwoorden met “het heeft onze aandacht” en “we gaan er eens goed naar kijken”. We hebben onze buik vol van plucheklevers die alleen met zichzelf bezig zijn en het volk letterlijk en figuurlijk links laat liggen. Opdoeken jullie! Wegwezen! Met de staart tussen de benen afdruipten! Ons land is beter af zonder jullie! Als POD gaan we ons land zuiveren van die onzin.’

Het gejuich op het plein brandt weer los, aangezet door regisseurs die zich verspreid door het publiek hebben opgesteld. ‘We gaan zuiveren. We gaan zuiveren,’ brullen de mensen uit volle borst. Het gif van de valse idealen verdwijnt uit hun lichamen. De bewoners van Deltaland staan aan het begin van een nieuwe frisse start. Er wordt afgerekend met het foute verleden.

Tinus weet dat hij het kort moet houden, want er volgt feest. In de evenementhallen rond Asgaard zijn lange tafels neergezet vol etenswaren, bier en wijn. Barbecuegeuren doordrenken het overladen plein.

‘Vrienden, de eerste tijd zullen we moeten puinruimen. De schade die door voorafgaande coalities is aangericht, gaan we herstellen. Iedereen zal daarvoor een offer moeten brengen. Dat kan niet anders. Maar door noeste arbeid krijgen wij het voor elkaar. Als symbool daarvan zal een toren van 475 meter hoog verrijzen uit de Diepe Polder... het symbool van welvaart, het symbool van dat wat ons toekomt, het symbool van jullie! Laten we aan de slag gaan. Hup, handen uit de mouwen. De toekomst lacht ons toe.’

Wederom balt hij zijn vuisten. Luid applaus volgt. De menigte verkeert in extase.

‘Het buffet is geopend. Aanvallen.’

4 Protest in Rijnstad

‘Alle voorbereidingen zijn getroffen.’

‘De vakbonden doen mee?’

‘Volledig.’

Het heeft een aantal maanden voorbereiding gevergd, maar nu gaat het eindelijk gebeuren. Morgen is er een grote betoging in Rijnstad. Duizenden zorgverleners uit geheel Deltaland reizen per trein en bus naar de hoofdstad om op het grote plein hun ongenoegens te uiten. Het geduld is op. Een journalist van de lokale krant stelt Maaïke enige vragen.

‘Mevrouw Moed, u bent de initiatiefnemer van de actie?’

‘Dat wel, maar we hebben het met zijn allen gedaan.’

‘Is het nodig te demonstreren voor betere zorg?’

‘Het was al nodig voordat het huidige kabinet aantrad. Zorgverleners werden onderbetaald, mochten zeer weinig tijd per klant besteden – mensen heten klanten tegenwoordig – en waren meer dan 25% van hun tijd kwijt met administratie. Elke vijf minuten moesten ze zich kunnen verantwoorden.’

‘En nu?’

‘Het is alleen maar erger geworden. De laatste restjes werkplezier zijn wegbezuinigd. Het aantal werkuren per week is opgevoerd, vanwege het zogenaamde noodzakelijke puinruimen, en de zorgverleners die ik ken, allen hardwerkende mannen en vrouwen met een gouden hart, moeten op de spaarzame momenten tussen de administratieve handelingen door, hun werk uitvoeren.’

‘Maar ze zijn wel meer gaan verdienen.’

‘Op papier wel, maar in de praktijk niet. Bovendien, velen zitten zelf ziek thuis, met een burn-out.’

‘Geeft u de huidige regering de schuld?’

‘Wat ik zie, is dat kleine zorginstellingen met nog enige menselijke maat worden opgeslokt door multinationals. Er zijn nieuwe managementlagen bijgekomen. Dat had onze minister moeten voorkomen.’

‘Hoeveel mensen verwacht u morgen?’

‘We rekenen op achthonderd, we hopen op veel meer, uiteraard.’

‘Dank u.’

Het is ochtend. Op Asgaard wordt de balans opgemaakt. Twee mannen staan met hun handen op de rug vergenoegd naar beneden te staren, vanaf de hoogste verdieping.

‘Beste Tinus, we zijn erg tevreden tot nu toe.’

‘Fijn’

‘De winsten zijn verdubbeld, mede dankzij het opheffen van de 36-urige werkweek.’

‘Die was voor luie mietjes.’

‘Juist. En onze trollenfabrieken leveren fantastisch werk af. Ze zijn zo goed, soms twijfel ik of ik zelf nog wel weet wie ik ben.’

‘Haha.’

‘Let goed op, straks gaan we echt lachen. Je hebt het rapportje over de zorg gekregen?’

‘Ja, over het verzet van die boerentrienen.’

‘Precies, gewapend met hooivorken nemen ze het op tegen tanks, metaforisch althans.’

‘Ze denken ons een hak te kunnen zetten.’

‘Naïef inderdaad, erg naïef.’

‘Straks stroomt het plein vol. We hebben hier een prachtig uitzicht.’

‘Ik verheug me nu al.’

Tramlijn 19 stopt. Maaïke, Annie en Nynke stappen uit, beladen met spandoeken. Joop Zeeman uit Nieuwzijl is meegereisd ter ondersteuning en maakt zich vooral verdienstelijk door de zware protestborden met zich mee te zeulen. De trein was exact op tijd en de trams reden punctueel op schema. Ze overzien het plein.

‘Zijn wij zo vroeg?’ vraagt Annie.

‘Nee. Wel raar, ik had hier honderden mensen verwacht.’

Een vrouw komt op hun af gewandeld. ‘Zijn jullie de ploeg uit zuidwest Friesland?’

‘Ja.’

‘Ik ben Marieke, uit Arnstad. Hier, deze zijn vanochtend uitgedeeld door overheidsdienders.’ Ze overhandigt een pamflet. ‘Velen zijn woedend teruggekeerd naar huis. Ziedend, vooral op jullie.’

‘Hè?’

Maaïke leest de tekst. ‘Hoe komen ze er bij? Niemand heeft gezegd dat de actie is afgeblazen.’

‘En dit stond vanochtend op Twitter.’

Maaïke slaat stijl achterover. ‘Veel problemen in de zorg zijn opgelost dankzij het nieuwe kabinet, staat er. Het wordt steeds gekker.’

‘Dat is nog maar het topje van de ijsberg.’

Annie scrolt op haar iPad en toont de anderen extra nieuwsfeitjes. Maaïke loopt vuurrood aan.

In Asgaard liggen beide heren dubbel van het lachen. Ze komen niet meer bij. ‘Pas op, je morst kostbare cognac.’

‘Zonde.’

Met verrelijkers bestuderen ze de bedremmelde gezichten van de actievoeders.

Het is druk, beneden op straat. Politici, ambtenaren en adviseurs lopen in en uit bij de parlamentsgebouwen. Tientallen auto's rijden hortend en stotend door de overvolle smalle straten en honderden mensen zijn druk in de weer voor dagelijkse inkopen. Iedereen negeert het resterende groepje van zestien vrouwen – plus Joop – midden op het plein. Een

agent neemt hun namen op voor een proces verbaal. De vergunning voldoet niet aan alle vereisten.

‘Weet je Tinus, vanochtend zijn vanuit onze trollenfabrieken 4.300 berichten verstuurd. Een kleine duizend puur voor de intimidatie van die schattige dames hieronder op het plein.’

‘En de andere?’

‘Let op, je hoort de motoren al ronken. Nog even en je kunt de dieseldampen ruiken. We hebben het helemaal in het geniep voorbereid. En topprestatie, al zeg ik het zelf.’

Maaïke voelt zich verraden, maar geeft niet op. ‘We zijn dan wel met een kleine groep, onze zorgen rond de zorg zijn er niet minder om geworden. Het nepnieuws benadrukt de noodzaak de menselijke maat op de te zoeken. We vouwen onze spandoeken uit en eisen een gesprek met de premier. Is er pers aanwezig?’

Annie toont wederom haar iPad. ‘Voordat je de parlamentsgebouwen bestormt, lees dit. Het web wordt overspoeld door nieuwe berichten.’

‘Wat?’

Ze horen geronk. Eerst verschijnen er tractoren aan de westkant, dan aan de oostkant. Vanuit alle hoeken komen ze tevoorschijn, in de meest felle kleuren. Ze rijden het plein op – het zijn er honderden – en sluiten het groepje demonstranten in. Gesponsorde borden, gefabriceerd door het crème de la crème van de reclamewereld, tonen leuzen tegen het milieu, tegen de biodiversiteit en vooral tegen de klimaatmaatregelen die het vorige kabinet met de Europese overheid overeen zijn gekomen. ‘Stop de boerenmoord.’ De politie regelt het verkeer. Journalisten sprinten op het spektakel af. Televisiecamera’s maken close-ups van boze agrariërs die claimen dat het werk van generaties lang hard zwoegen in korte tijd om zeep wordt geholpen. Parlementariërs onderbreken gewichtige besprekingen en stromen het gebouw uit om de boeren een hart onder de riem te steken. Deltalanders bekend van radio en tv, pikken een graantje mee.

Tinus daalt van Asgaard naar beneden, voegt zich tussen de protesterenden, klimt op een van de tractoren en spreekt de verontwaardigde meute toe. Hij snuift de dieseldampen in. ‘Heerlijk, de lucht van noeste arbeid.’

Een opmerking die gewaardeerd wordt.

Hij vervolgt. ‘Wees gerust, ik beloof jullie, we zijn aan geen enkele Europese afspraak gebonden. Jullie geven een duidelijk signaal af dat het zo niet langer kan. Reken op ons. Wij staan pal naast jullie.’

Maaïke leest enkele berichten over hun eigen protest. ‘Ondermijnende activiteit Frijlandse dorpen in de kiem gesmoord.’ ‘Gevaarlijke stuiptrekkingen van het oude regime.’ En dan het toppunt. ‘Dood door schuld.’ Het artikel begint met: ‘Acties geïnitieerd door mevrouw Moed uit Sjoegum hebben erin geresulteerd dat vier mensen zijn gestorven. Zij kregen niet de zorg waar ze recht op hadden.’ Maaïke is terneergeslagen, druïpt af, maar haar vastberadenheid is niet gebroken. Integendeel.

Ollie steekt een nieuwe sigaar op en geniet na. Als je eenmaal weet hoe het spelletje gespeeld moet worden, is het een peulenschil. De Frijlanders zijn een stelletje amateurs, zo blijkt. Maandenlange voorbereiding zijn met enkele corrigerende berichten teniet gedaan.

Een kwestie van timing: het juiste bericht op het juiste moment bij de juiste personen. Wellicht is het goed die felle blonde jongedame extra in de gaten te houden. Ze toonde zich niet verslagen.

Sietze en Archibald bedienen vele computers tegelijkertijd. 'Bingo!' Vele kleurrijke lichtjes flikkeren. Bouke kijkt op afstand nieuwgierig toe, maar snap niets van wat zich in de keuken voltrekt. Froukje checkt enkele coördinaten.

'Onze opzet is volledig geslaagd,' concludeert Sietze.

'Ik tel er 4.300.' Archibald kijkt verbaasd op.

'Volgens mij hebben we er geen eentje gemist.'

'De helft ervan kunnen we direct linken aan Asgaard.'

'Essentieel.'

De twee heren klimmen op tafel en streken fier hun armen omhoog. 'Yes! Schenk ons eens een trippel in.'

Froukje staat nuchter met beide voeten op de grond. 'Heren, we hebben nog enorm veel analysewerk te verrichten. Zullen we terugkeren naar de doorleefde tijd, zonder buiten onszelf te treden als consumerende objecten?'

'Ze weet het altijd zo heerlijk concreet te formuleren.' Archibald geeft een knipoog.

'En doe er ook wat stokbrood bij.'

In de kamer van de premier vindt overleg plaats. De minister-president is furieus.

'Hoezo is de grond te slap?' Tinus slaat met zijn vuist op tafel en kijkt giftig in de richting van de twee ingenieurs, beide netjes in pak.

Peter de Vries, de oudste van hen, dempt zijn stem. 'Er ligt een veenpakket van zestien meter dik.'

'En daaronder?'

'Een laag zand van slechts enkele meters.'

'Gewoon langere heipalen slaan, hupsakee, geen punt.'

'Kunnen we Nieuw Asgaard niet beter boven op de Vale Oude Gronden situeren, vijftig meter boven de zeespiegel?'

Tinus' hoofd loopt extra rood aan. 'Niets daarvan. De toren moet nabij Rijnstad worden gebouwd. Nergens anders.'

'Maar...'

'Niets te maren. De ondergrond is niet te slap. Jullie zijn zelf slapjanussen.'

'Waarom daar?'

'Omdat Odin dat wil. En nu oprotten, godverdomme. Zorg dat het lukt.'

'Weet u het echt zeker?'

'Geen concessies!'

De premier snapt niet waarom er zo moeilijk wordt gedaan. 'Onze Deltalandse ingenieurs zijn van wereldfaam. We leggen wereldhavens aan, construeren nieuwe eilanden en

onttrekken duizenden hectares land aan de zee. Nu willen jullie zeggen dat we niet in staat zijn een schamel torentje van 475 meter hoog op het land te bouwen?’

‘Het kan wel, maar...’

‘Zie je wel. Aan de slag en kom binnen twee maanden een uitgewerkt plan. Ik heb het mijn kiezers beloofd. Als er één ding is dat ik me niet kan veroorloven, is dat het niet nakomen van verkiezingsbeloften.’

De twee mannen druipen af en sluiten de deur. De ambtenaar die aantekeningen heeft gemaakt, fronst zijn wenkbrauwen. Je kunt meneer Pauw niet verwijten onduidelijke taal te uiten. Zijn boodschap is helder.

5 De eerste test

De ochtenddauw bedekt Sjoegum. Het heldere groene landschap heeft zich verruild voor flets groen en het gele riet lijkt zich te hebben verzoend met haar vale achtergrond. De wind is gaan liggen. Druppels aan de neerhangende esdoorn takken twijfelen of ze überhaupt nog naar beneden zullen vallen. Vijf putters pikken de zaadjes uit de kaardebollen. Broer en zus zitten terneergeslagen op het bankje naast het voorhuis. Normaal gesproken hebben ze uitzicht tot voorbij Oudzijl en Nieuwzijl. Door de vochtige lucht kunnen ze niet verder zien dan het houten hek van de burens, hooguit een halve kilometer verderop. Een groepje zeemeeruwen doorboort de stilte.

Sietze roert in zijn koffiemok en reflecteert. 'Altruïsme is een gedenkwaardige eigenschap van de homo sapiens, echter, het leven wordt er voor jou niet gemakkelijker door.'

'Dank je.'

'Weet je, ze houden ons nu scherp in de gaten, vooral sinds jouw actie voor een betere zorg.'

Maaïke haalt haar schouders op. 'Ach.'

'We hebben de aandacht van Asgaard weten te trekken en dat heeft zo zijn consequenties. Vanochtend trof ik mijn fiets aan met lek gestoken banden. Je hebt de goede naam van onze regio bezoedeld, zo wordt gezegd. We moeten voorzichtig zijn.'

Maaïke legt haar hoofd op de schouder van haar oudere broer. Zo voelt het ook: haar oudere broer. Ouder, wijzer... en begripvol. Ze is nietig en zwijgzaam. Maar niet voor lang, weet Sietze.

'Weet je, broertje, we moeten onze pijlen richten op het onderwijs. Wat ik vanochtend in Hedum hoorde van Annie's burens, het is echt om moedeloos van te worden. Er zijn tientallen regels bij gekomen om onderwijzers en leraren extra onder druk te zetten. Ondertussen neemt de geletterdheid van kinderen zienderogen af.'

'Zal ik nieuwe koffie halen?'

'En een plak Schylinger potjekoek, met een dikke laag boter graag.'

Een schraal zonnetje tekent zich af in de mist. Maaïke ziet de eerste stukjes blauw verschijnen, omlijst door homogene grijs tinten. Het is niet uitgesloten dat de het mooie weer gaat losbarsten, schrijft het weerkundig instituut.

Twee van de vijf stoelen zijn bezet. Slierten sigarenrook stijgen op, zonder ooit het plafond te raken. Zelfvoldaanheid vult de kamer, met schilderijen van de oprichters aan de muur, allen voorzien van het speldje met de drie draken. Meester en leerling plannen hun vervolgstappen. Een bescheiden zonnestraal belicht het karretje vol glazen en kleurrijke alcoholische dranken.

'Weet je Tinus, de grootste bedreiging bij het centraliseren van geld en macht, is kennis.'

‘Ik weet het. We krijgen geen volwaardig herstel van oer-waarden als mensen boeken lezen en gaan nadenken waarom ze steeds teleurgesteld zijn na een aanschaf van een nieuwe auto met nog meer technische snufjes.’

‘Klopt. We moeten ze dom houden. Beetje bij beetje moeten we ons onderwijssysteem afbreken. Jij kunt hierin een fantastische rol spelen.’

‘Ik ben niet jouw loopjongen, Ollie.’

‘Nee, maar je kunt wel vervolmaken van waar we decennia geleden mee aan de slag zijn gegaan.’

‘Zolang al?’

‘Iedere zeven jaar turnen we het onderwijs volledig om, op basis van een volledig innovatief concept. Een grondige herziening met gigantische reorganisaties.’

‘Knap. Ik ben blij dat ik particulier onderwijs heb genoten.’

‘En dan het fraaiste. Twintig jaar geleden hebben we de salarissen van beginnende leraren en onderwijzers vrijwel gehalveerd. Geen verzet, want de zittende docenten bleven volledig buiten schot.’

‘Briljant. Je moet ze demotiveren.’

‘Ja,’ vervolgt de oudere man, ‘en vooral laten vergaderen. We kunnen het aantal toetsen verdrievoudigen, de prestatienormen aanscherpen en meer controle uitvoeren.’

‘Geniaal.’

‘Wat het ook goed doet is het starten van onzinnige universitaire studies met fraaie namen, zoals: de antropogene dimensies van culturele anomalieën.’

‘Bestaat die echt?’

‘Nog niet, maar dat komt nog wel. De essentie is: je hebt niets aan zo’n diploma. Het zet velen op een zijspoor. En dwing vervolgens de vele werkzoekenden de fabrieken in, want geld uitkeren aan mensen die op hun gat zitten, dat is een schande. In de fabrieken brengen ze tenminste nog wat geld op, ook al hebben ze twee linker handen.’

‘Linkse handen bedoel je?’

‘Zo is dat.’

Tinus glundert. ‘Het mes snijdt aan twee kanten. Een groep kritische mensen heb je geneutraliseerd, de mond gesnoerd, en je krijgt extra productiekracht, want de economie moet groeien... anders krijg we de toenemende kosten voor de zorg nooit gefinancierd.’

‘Exact. Uitkeringstrekkers kosten klauwen met geld en ondertussen moeten wij als hardwerkende vaderlandlievende ondernemers op een houtje bijten.’

‘Dat mag niet gebeuren.’

‘Laten we het glas heffen, à votre santé.’

‘Cheers.’

Sietze tempert te hoge verwachtingen. ‘Stel je er maar niet al te veel van voor.’

‘Hoezo niet?’

‘Het is een eerste versie en vermoedelijk hebben ze bij het ministerie – of Asgaard – honderden mensen op scherp staan om ons filter te torpederen.’

‘Ik ben reuze benieuwd.’ Annie ziet het wel zitten.

De hele club heeft zich verzameld rond de lange tafel, zo ook Joop Zeeman uit Nieuwzijl en Karel Timmer uit Oudzijl. Karel is een echte klusser en heeft een kastje geconstrueerd waarin schijven en kabels ordentelijk zijn opgehangen. Kleurencodes geven aan welke draadjes waar moeten worden bevestigd. Een gele hdmi-kabel is verbonden met een antieke beamer die organische beelden spuwt op de witte zijmuur. Maaïke zit zowaar niet op haar gebruikelijke voorzittersplek, maar precies aan de overkant, knus naast Archibald. Tjitske glimlacht.

‘Als ik op deze knop druk,’ legt Sietze uit, ‘activeer ik het filter en gaat ons algoritme op reis over het net. Waar mogelijk spitst het zich op, als een levende cel.’

‘En valt het nepnieuws aan.’

‘Dat is bedoeling... eerst moet het ‘t nepnieuws herkennen, daarna pas wissen. De kunst is om correcte informatie in tact te laten.’

‘Ja,’ vult Froukje aan. ‘Dat is niet eenvoudig, want sommige onwaarheden hebben wel degelijk waarde. Godfried Bomans stelde ooit “de waarheid wint aan waarde op het moment dat het een leugentje wordt.” In goede verhalen worden waarheden opgerekt en verfraaid, waardoor ze scherper herkenbaarder zijn in het landschap van onze ervaringen. Ook creativiteit en humor mogen niet worden getermineerd, want ze voegen wel degelijk iets toe.’

Archibald toont een wereldkaart met vele gekleurde stippen. ‘Alle verwijderde nieuwsberichten worden opgeslagen op harde schijven, verdeeld over tientallen universiteiten. We willen weten wat we wissen,’ allitereert hij. ‘Na deze eerste test gaan we de resultaten analyseren. Daarna stellen we het filter bij.’

‘Hup, zet dat ding nou maar in werking.’ Maaïke wordt ongeduldig.

‘Iedereen heeft goed zicht op de muur?’

‘Ja.’ In koor.

Het scherm kleurt egaal blauw, zo ook de projectie. Sietze schuift langzaam, te langzaam voor Maaïke, de cursor in de richting van het rode startknopje.

‘Hup, drukken!’

Hij klikt met de muis. Het rode vakje verschiet van kleur... verder gebeurt er niets. Drie lange seconden lang lijkt het alsof al het werk voor niets is geweest. Dan verschijnt er links op de muur een wit streepje. Dat blijkt hun thuislocatie te zijn, in Sjoegum. De lijn vertakt zich, de takken splitsen zich op en in korte tijd zien ze een boomstructuur ontstaan, een fractale afbeelding van de activiteit op het net die zich steeds verder verfijnt.

‘Plop!’ klinkt het plotseling. Archibald heeft een fles rode wijn ontkurkt, van een goed wijnjaar. ‘Zorgen jullie voor de glazen, stokbrood en kaas? We zullen nu enig geduld moeten uitoefenen.’

Minister Montfoort van digitale zaken komt de kamer van de premier binnenrennen. ‘Kijk Tinus, er gebeurt iets bijzonders. We kregen net een seintje van Asgaard.’

De premier tuurt naar het scherm dat hij voor zijn neus gedrukt krijgt. 'Ik zie alleen wat puntjes op de wereldkaart.'

'Over het web en door alle computernetwerken heen verspreidt zich een virus of een Trojaans paard. Het valt nepnieuws aan, de rest laat hij staan.'

'Kun je het stoppen?'

'Geen punt.' Jan de Jong schuift aan. Hij is beveiligingsdeskundige van het ministerie en toont geen enkel teken van ongerustheid.

De twee gezagsdragers krijgen een raar gevoel in hun onderbuik. Ze maken zich enigszins bezorgd, want nepnieuws is wel een dobber waar ze op drijven.

'Is het makkelijk te verhelpen?' vraagt Pauw.

'Een peulenschil. Let op.'

De heer de Jong pakt de muis en schuift een cirkeltje over een van de puntjes op het scherm, klikt twee keer, en binnen een fractie van een seconde zijn alle puntjes opgelost, totaal verdwenen. Hij lacht op denigrerende wijze. 'Wat een prutswerk. Hobbyisme. Een lachertje. Mijn zoontje van drie jaar maakt betere programma's.'

'Is dat ding nu uitgeschakeld?'

'Volledig. Compleet. Morsdood.'

'Wat was het?' vraagt Tinus bezorgd.

'Een neurale netwerkje dat als een stofzuiger nepnieuws opzuigt. Kinderspel.'

'Is er schade aangebracht?'

'Dat staat in dit tabelletje. Van onze eigen berichten is 0,13% aangetast. Binnen twee dagen hebben we dat gecorrigeerd.'

'Valt mee, dus.'

'Inderdaad, valt reuze mee.'

De softwareprofessional pakt zijn laptop op, knipoogt vriendelijk naar zijn ministers, en wandelt zelfvoldaan de kamer uit. Een huppeltje verradt dat hij toch wel lichtelijk in de piepzak heeft gezeten. Het geluid van zijn voetstappen in de lange gang dooft geleidelijk.

'Maarten,' vraagt Tinus aan de heer Montfoort nadat hij de deur zorgvuldig heeft gesloten. 'Heb ik het goed gezien? Is Frijland de bron van dat neurotische programma?'

'Ja, we hebben het niet exact kunnen lokaliseren, maar het ligt in de buurt van Sjoegum en Nieuwzijl.'

'Kun je ervoor zorgen dat dit gebied de komende maanden verstoken blijft van internet... en van telefoon?'

Montfoort kijkt beduusd. 'Je kunt zo'n neurale netwerk overal ter wereld injecteren op het web. Ik zie het nut niet zo.'

'Snap ik. Toch... ik krijg een beetje raar gevoel. Daar lopen rare types rond. Ik houd liever de schade zo beperkt mogelijk. Ze tasten wel de vrijheid van meningsuiting aan door nieuwsfeiten te vernietigen.'

'Het kost ons drie dagen om het netjes te doen, vrij van persaandacht. We moeten spontaan een zeer lokale storing laten ontstaan, die ook het 5G-netwerk lamlegt.'

'Goed te doen toch?'

‘Ik denk het wel.’

‘Prima. Aan de slag.’

De premier blijft alleen achter in zijn kamer en is niet op zijn gemak. Er is daar in het zuidwesten van Frijland wat gaande. Ollie heeft gelijk... alertheid is geboden.

‘Shit!’

De wijnglazen waren amper gevuld of het filter was al vernietigd. Sietze stampet nijdig met zijn zware schoenen op de houten vloer.

‘Iets minder dan zeven minuten,’ meldt Archibald. ‘Dat is veel sneller dan we hadden vermoed.’

‘Is het mislukt?’ informeert Maaïke voorzichtiger dan ze van haar gewend zijn.

‘Wat ik zo zie op mijn tablet heeft het algoritme wel goed werk verricht. We gaan het nog analyseren, maar hoogstwaarschijnlijk heeft het gedaan wat het moest doen, alleen veel te kort.’

‘Het programmeergeweld van het ministerie overklast ons,’ concludeert Froukje.

‘Van Asgaard zul je bedoelen,’ corrigeert Joop.

‘Tijd voor breed crisioverleg.’ Maaïke is gaan staan, pakt een stukje stokbrood met Franse kaas en vult haar glas bij. ‘Blijf je logeren, Archibald?’

In Asgaard wordt de balans opgemaakt.

‘Goed gehandeld,’ deduceert Ollie, ‘beter dan dat had je niet kunnen doen.’

‘Er is geen risico?’

‘Nee, zolang je ze maar goed in de gaten houdt. Afsluiten van internet en 5G, dat zal het leven er voor hen niet eenvoudiger op maken.’

‘Isoleren en elimineren?’

‘Exactement, in die volgorde.’

Even zwijgen de heren om een verse sigaar aan te steken. De premier haalt een briefje uit de rechter zak van zijn jasje en overhandigt dit. ‘Hierop staan de resultaten van de laatste peilingen. De populariteit van de POD is met 3,2% toegenomen.’

Ollie kijkt vergenoegd. ‘Mooi toch?’

Tinus is niet overtuigd. ‘Eerlijk gezegd, ik snap het niet. Ik heb tijdens mijn campagne beloofd dat we minder regels krijgen, minder bemoeizucht van de overheid. Maar er zijn er juist honderden bij gekomen.’

‘Aha,’ respondeert Ollie, ‘dat zit je dwars.’

‘Ik probeer het te snappen.’

‘Je zit nu een flinke tijd in het zadel. Dan zul je doorhebben dat bestuur anders werkt dan politiek.’

‘Dat is wel tot mij doorgedrongen, ja.’

‘Welnu, als minister-president moet je exact het tegenovergestelde doen van wat je zegt en vervolgens claimen dat je alle doelen hebt bereikt.’

‘Hè?’

Ollie pakt zijn tablet en toont een krantenbericht. Tinus leest voor: 'Dankzij het kabinet is het aantal regels met 27% afgenomen.' Hij kijkt op. 'In welke krant heeft dat gestaan?'

'Geen een, maar dat hoeft niemand te weten.'

'Aha', het kwartje valt.

'In de luwte van de wanorde herschep jij de orde, verscholen voor hen die denken dat je daad bij woord voegt.'

'Check.'

De butler betreedt de ruimte en schuift de cape over Tinus' schouders. In diepe gedachten daalt de premier af naar de begane grond. Hij beseft zich terdege dat het meest tastbare succes van zijn beleid Nieuw Asgaard zal zijn. De supertoren moet er komen, koste wat het kost.

6 Symbiose

Het is nog vroeg. Deltaland maakt zich op voor een nieuwe dag. Het gezelschap, met vertegenwoordiging uit alle dorpen, zit voltallig aan tafel. Archibald gaapt, na een onrustige nacht, en Tjitske wrijft de slaap uit haar ogen. De keuken vult zich met de geuren van koffie en broodjes, vers uit de oven. Karel Timmer en Joop Zeeman zijn net per fiets gearriveerd en stralen frisheid uit. Annie legt servetten naast de boerenbontborden. Gezelligheid vermengt zich met grootse vraagstukken.

Maaïke heeft een nieuw concept bedacht: het ontbijtoverleg. Ze kucht twee keer. 'Fijn dat jullie vroeg uit de veren zijn gekomen. We hebben crisisonderleg. In Rijnstad deelt een marionet van Asgaard de lakens uit en alle pogingen die we ondernemen de zaak nog enigszins te redden, falen. Althans, slagen slechts voor een klein deel. We verliezen terrein. Op alle fronten leggen we het af. Wellicht moeten we overwegen onze strategie aan te passen.'

'Juist.' Froukje kijkt de aanwezigen een voor een aan. 'Weet je Maaïke, de taal die je hanteert is de taal van een strijd tégen iets.'

'Ja, dat klopt.'

'Is het niet beter de taal te hanteren van een strijd vóór iets.'

'Leg uit.'

'Als je strijdt tegen een systeem dat op alle fronten sterker is dan wij, mobiliseer je krachten die ons per definitie overtroeven. Dat kun je niet winnen. Nooit en te nimmer.'

'Wat is het alternatief?'

'We zien allen dat er iets van waarde verdwijnt. Bijvoorbeeld, jij maakt de lekkerste karnemelk van geheel Frijland.'

'Geheel mee eens,' brengt Archibald in. 'Een engeltje dat je tong streelt.'

'Toch gaan de mensen naar de supermarkt en kopen de aangezuurde karnemelk die voor een dubbeltje goedkoper in de schappen ligt.'

'Logisch, want ze hebben niet veel te maken.'

'Aha,' Sietze is enthousiast. 'We moeten ons niet verzetten tegen een systeem dat ervoor zorgt dat mensen zover worden uitgebuit dat ze zich alleen maar aangezuurde ondermelk kunnen veroorloven, maar op zoek gaan naar een maatschappij waarin kwaliteit op waarde geschat wordt!'

'Precies.'

'Oh. En wat kenmerkt die maatschappij?'

'Symbiose.'

'Symbiose?'

'Ja, symbiose.'

De keukendeur slaat met een knal open. Bouke, die niet de tijd heeft genomen zijn klompen uit te trekken, komt in paniek de keuken binnenrennen. 'Internet ligt eruit!'

Sietze grijpt naar zijn laptop en start een programma. 'Shit, ja. En dat is niet een storing, maar... regelrechte sabotage.'

'Asgaard?'

'Bewijs het maar eens. Ons cluster van vijf dorpen is uit het web gewipt. Ik krijg contact met Oudzijl... en ja, ook met Diepum. Maar daarna eindigt het.'

'Stuur een persbericht naar de krant.'

'Hoe? Daarvoor heb je internet nodig.'

'En de telefoon?'

'Hetzelfde laken een pak. 5G ligt er ook uit.'

'Dit is een ramp!'

'Nee,' brengt Froukje in. 'Juist niet. Wellicht is dit de grootste fout die de heer Pauw tot nu toe heeft begaan.'

Ze wordt niet gehoord.

'Ik heb mijn oven via het net geprogrammeerd,' roept Annie nerveus. 'Straks zijn mijn heerlijke taarten aangebrand.'

'Ja, en ik moet vandaag het ziekenhuis bellen,' brengt Karel in.

De gemoedelijke sfeer aan tafel is verdwenen. Hun afhankelijk van internet en telefoon is enorm, zo blijkt na een korte inventarisatie. In een wirwar haast men zich naar waar men denkt nodig te zijn. De keuken stroomt leeg.

Maaïke blijft beteuterd achter, aan de grond genageld. Ze beseft dat ze wederom een slag verloren heeft. Asgaard wacht niet af, maar biedt actief tegenspel. Daar kun je niet tegenop, zoals Froukje zei. Je moet niet strijden tégen iets, maar vóór iets.. of voor iemand. In de voorkamer ziet ze Archibald zitten, eenzaam in een leunstoel, verzonken in gedachten. Ze schuifelt voorzichtig in zijn richting.

Vanuit Joops werkkamer op de eerste etage overzie je de Nieuwzijlse haven. Tientallen bootjes liggen afgemeerd aan houten steigers, tegen hoge golven beschermd door basaltstenen dammen. De misthoorn zwijgt. Het is helder weer, met een zicht ruimer dan tien kilometer.

Karel pakt de zoute haringen uit het papier, met lekker veel ui. 'Heren, hiervoor heb je geen internet nodig. Je koopt ze gewoon op de Oudzijlse markt. Tast toe.'

De drie mannen pakken een vis, wentelen deze door de uien en laten vrijwel synchroon het zachte vlees langzaam van bovenaf in hun monden glijden. Ze genieten van de volle smaak.

'Ik ben er nu al bijna aan gewend,' opent Sietze het gesprek. 'Geen websites, geen ge-telefooneer en geen quizen op tv. Alleen wat radio... en de krant werd vanochtend ook gewoon bezorgd.'

Joop grijnst. 'Ook geen nepnieuws meer.'

'Krek. Dat is wellicht het grootste verschil.'

‘Er stond niets in de krant over ons,’ constateert Karel.

‘We zijn volledig van de radar.’ Sietze kijkt de beide andere heren aan. ‘Een groot voordeel is dat men in Asgaard onze gangen nu niet meer kan nagaan.’

‘Ik snap waar je naartoe wil.’

Sietze pakt een servet en veegt zijn mond schoon. Het haringstaartje legt hij netjes op het bordje dat Joop speciaal voor deze delicatessie uit de keuken had gehaald. Het glaasje ouwe jenever op dit moment van de dag, versmaadt hij ook niet. Eigenlijk is het leven heel goed zo. Toch, als ze in Asgaard helemaal niets meer vernemen uit de vijf dorpen, zo vermoedt hij, zullen ze onzeker worden. Er moet gehandeld worden.

‘Weet je,’ zo gaat Sietze verder, ‘op internet zijn de mensen van het ministerie superieur. Systemen als Windows, Linux en Apple OS beheersen ze tot in de puntjes. Wij kunnen met onze boerenlompheid nooit hun niveau evenaren, hoe goed ons filter ook is.’

‘Juist,’ beaamt Joop, ‘ze hadden jullie neurale netwerkje binnen zeven minuten naar de Filistijnen geholpen.’

‘Pats!’ Karel gebaart een explosie. ‘We maakten geen enkele kans. We kunnen doorprogrammeren tot we een ons wegen, erg ver zullen we niet komen.’

‘Dus?’

‘Dus moeten we het anders aanpakken.’ Sietze kijkt de twee andere mannen strak aan. Ik zat door te denken over wat Froukje zei. We proberen ons teveel te meten mét het systeem, maar – iets anders geformuleerd – we moeten iets teweegbrengen dat volledig anders is.’

‘Dan Windows, Linux en Apple OS?’

‘Ja, in de marge, buiten wat ze in Asgaard kunnen beredeneren.’

Bij Joop gaat een lichtje branden. ‘Je doelt zeker op dat verhaal dat ik je ooit in een dronken bui heb toevertrouwd?’

‘Klopt het?’

‘Zoveel had ik ook niet weer gezopen. Ja, het klopt. Hij heet John MacFear en woont diep weggestopt in de Schokse Hooglanden.’

‘Dat is ruim twee dagen varen,’ zo weet Karel, ‘en dan ook nog eens twee dagen stevig doorwandelen, tenminste als je niet gesnapt wilt worden.’

Joop leunt achterover. ‘Je wilt dat wij het halen?’

‘Als dat zou kunnen.’ Sietze kijkt verwachtingsvol naar zijn twee boezemvrienden.

‘Ik neem wat extra jerrycans met brandstof mee,’ reageert Karel enthousiast. ‘Eerst nog een harinkje.’

Papieren land- en zeekaarten worden van zolder gehaald en op tafel gelegd. Vingers glijden over de route die de twee mannen gaan volgen. Het is niet zonder gevaar. Zeker niet, maar thuisblijven en afwachten wat ze in Asgaard gaan ondernemen, daar wordt je ook niet erg vrolijk van.

‘Na vijf mijl op zee zullen we wel weer contact kunnen maken met de satellieten. Toch ga ik liever nogmaals naar zolder om een ouderwets kompas te halen. We zijn nu van de radar verdwenen. Laten we dat zo houden.’

‘Proost.’

De mannen heffen het glas... en zuchten. De snelheid waarmee zekerheid is getransformeerd naar onzekerheid en onwetendheid, baart hen zorgen.

De deur van de premierskamer staat op een kier. De verontwaardiging galmt door tot ver op de kille gang. Ambtenaren blijven onthutst staan.

‘Wat? Vijftien miljard florijnen? Het moet voor de helft! En dat is geen wens, maar een bevel.’

Daarna enig onverstaanbaar gemompel, gevolgd door wederom stemverheffing. ‘Trek de aardgasvelden leeg en verkoop het aan Buurland, net iets onder de prijs van het Russische gas. En nu opdonderen!’

Peter de Vries sluipt op zijn tenen de kamer uit, met een verontruste blik in zijn ogen. De fundering is bijna even duur als het gehele gebouw erboven, zo blijkt.

De vijf zware donkerbruine leren stoelen vormen een halve cirkel rond de open haard. De hooghartige heren vertellen elkaar verhaaltjes en knijpen hun ogen samen van de pret. De buiken schudden wederom op en neer.

‘Weet je,’ vertelt Ollie, ‘ik hoorde laatst dat als je hoofdpijn hebt, je net zo goed op een wilgentakje kunt kauwen, want daar zitten dezelfde werkzame stoffen in als in de pillen die wij fabriceren.’

‘Schande.’

‘En wat het nog erger maakt... de stoffen die bijwerkingen voorkomen zitten er ook al in.’

‘Bijwerkingen vormen juist 30% van onze winsten.’

‘Juist, het menselijk lichaam is net als de bodem voor onze landbouwbedrijven. Je moet deze uitmergelen en de effecten daarvan bestrijden met omzet... ik bedoel chemie.’
Wederom bulderen de mannen het uit. Het tafeltje met de cognacglazen trilt.

‘Nog zo’n mop.’ De man in de smoking, amper bekomen, pakt de draad op. ‘Ik heb mij laten vertellen – je gelooft het niet – dat in een gezonde bodem een microbiome zit, net als in de darmen van mensen. Tienduizenden verschillende soorten bacteriën werken samen met andere organismen.’

‘Te gek voor woorden.’

‘En nu komt het: groenten van deze bodems zijn vijf keer voedzamer en gezonder dan wat van onze productievelden komt.’

‘Kun je het verschil proeven?’

‘Niet als je deze serveert naast vette patat met klodders mayonaise!’ Men proest het uit. Een cognacnevel zweeft door de chique ruimte.

Ollie kijkt streng. ‘Op de keper beschouwd vernietig je met een gezonde bodem niet alleen omzet, maar ook onze circulaire economie. Als de bodem zelf haar krachten produceert, breng je nooit onze gewasbeschermingsmiddelen aan de man en raak je het mestoverschot en de kunstmest niet kwijt. Dan blokkeer je de aanvoer van eiwitten vanuit Anderije, neemt de armoede daar af en stagneert de vluchtelingenstroom. Zo verliezen we goedkope arbeidskrachten...’

‘...en kunnen we niemand meer de schuld geven van alle narigheid!’ De heren liggen wederom in een deuk. Ze krimpen ineen. De butler komt binnen om te checken of alles nog goed is. Ollie, die de hik heeft gekregen, maakt aan wegwerpend gebaar. ‘Het is wel goed zo, Alfred. Je kunt gaan.’ Zijn lichaam schokt.

‘Wat het ook ongelooflijk stom maakt,’ zo vervolgt de man in de smoking, ‘is dat zich schimmeldraden in de bodem bevinden, met dezelfde dendritische structuur als onze hersenen.’

‘Je meent het?’

‘Ja, de bodem denkt na, net als dat gepeupel op straat tracht te doen. Als bomen door luizen worden aangetast, communiceren ze dat met bomen verderop, zodat deze antistoffen kunnen aanmaken.’

‘Omploegen die hap!’ Het lachen barst weer los.

‘Hou op, ik krijg krampen...’

‘Mooie kop – hik – voor morgen in de krant: bodemleven bedreigt mensheid. Of: natuur vergiftigt het leven op aarde.’ De vadsige heren rollen vrijwel uit hun stoelen.

Na een pittige deliberatie concludeert het gezelschap dat er genoeg ideeën zijn voor luisterrijke artikelen op het internet. Ook vinden ze dat er op creatieve wijze gezocht moet worden naar de financiering van Nieuw Asgaard. Zelf zitten ze niet te wachten op die belachelijk hoge toren, dus zal de heer Pauw zelf voor de centjes moeten zorgen. Er is heel wat geïnvesteerd in de goede man.

7 De Schokse Hooglanden

Het is onrustig in Sjoegum en omgeving. In het begin accepteerde men het gelaten. Een dagje zonder internet, telefoon en tv, dat lukt nog wel. Echter, naarmate het besef begon door te dringen dat het lange tijd zou gaan duren en betrokken instanties alle verantwoordelijkheid van zich afschuiven, ging het rommelen. Ontevredenheid vermengde zich met de dagelijkse gang van zaken. Misnoegden vonden elkaar en gingen op zoek naar een schuldige. Hoe kun je als arts je beroep uitoefenen als je geen toegang hebt tot de patiëntendossiers? Hoe kun je als ondernemer opdrachten verwerven als je klanten niet kunt benaderen? Sterker nog: als klanten jou niet kunnen benaderen? De irritatie groeide, gevoelens broeiden. In hoeken en gaten trof je dorpsgenoten aan die met elkaar in debatteerden. De verwijtende vinger werd al gauw gericht op Maaïke Moed, de Sjoegumse onruststoker, zij die de toorn van Thor heeft gewekt. Haatmails sturen kon niet, dus trok men massaal richting boerderij.

Maaïke kijkt uit het raam en ziet een aanzwellende groep buurtgenoten het erf naderen.

‘Hoeveel krediet hebben wij hier nog?’ vraagt ze.

‘Ik ga wel even met ze babbelen. Direct contact werkt het best.’ De kleine Annie loopt kordaat richting de menigte met enkele heerlijke zelfgebakken Oost-Indische cakes en het duurt niet lang of de gemoederen bedaren enigszins.’

‘Hoe krijgt ze het voor elkaar?’

Maaïke gaat ook naar buiten. Treurige ogen kijken haar schouderophalend aan.

‘Ach, jij kunt er ook niet echt iets aan doen...’

‘Het spijt me,’ reageert Maaïke. ‘Ik reageer vaak veel te fel als ik iets zie wat niet door de beugel kan.’

‘Je hebt er ook alle aanleiding toe... ik heb destijds op de heer Pauw gestemd, maar nu hij op zijn troon zit is het voor ons in Frijsland alleen maar slechter geworden.’

‘Ja,’ stelt de slager uit Oudzijl, ‘er zijn alleen maar regels bijgekomen.’

‘Veel meer administratie en geen 36-urige werkweek meer,’ vult de heer Steensma aan, onderwijzer te Hedum. ‘Ik voel me steeds ongelukkiger in mijn werk.’

‘En hebben jullie al oplossingen gevonden?’ vraagt Annie Kleiweg. Ze weet uit ervaring dat je de creativiteit van mensen nooit moet onderschatten.

‘O best wel...’ Isabelle Derksen uit Nieuwzijl is de afgelopen dagen volop aan het regelen geslagen. ‘We hebben in de dorpshuizen van de ons omringende dorpen internetcafés ingericht. Daar is ook 5G aanwezig. Belangrijke televisieseries, zoals Sesamstraat, nemen vrienden in Froonacker voor ons op, op Dvd’s. Kinderen kunnen deze centraal bekijken.’

‘Gezellig.’

‘Ja,’ brengt boer Idema in, ‘en morgen organiseren we een extra markt in Diepum. Daar bieden we onze producten aan en kan ruilhandel plaatsvinden... op veilige afstand van de fiscus.’

Sietze en Froukje staren vanuit het voorhuis met hun handen op hun rug naar het groepsproces. Op afstand aanschouwen ze hoe boosheid plaatsmaakt voor een levendige conversatie.

‘Mooi,’ zucht Froukje.

‘Mooi?’ De computerdeskundige kijkt met argusogen naar zijn Diepumse vriendin. ‘Ook al ziet het ernaar uit dat het nu even koek en ei is, veel mensen hebben nog steeds een pesthekel aan ons. Voor een aantal van hen blijven wij de aanstichters van hun ellende.’

‘We waren te sterk verbrokkeld tot losse individuen. Nu we meer op elkaar zijn aangewezen, ontstaan er nieuwe verbindingen.’

‘Ik help je het hopen. Het kan ook zomaar zijn dat de spanning weer oploopt. Dan is er maar één iemand nodig die het lont ontsteekt.’

Joop Zeeman en Karel Timmer zijn vermoeid. Ze vegen het zweet van hun voorhoofden. De temperaturen zijn opgelopen en hun magen beginnen te knorren. Het Schokse landschap strekt zich voor hen uit. Ze volgen paadjes die slingerend hun weg vinden door het heuvelachtige terrein. In de verte signaleren ze steile berghellingen. Een groep zwartkopschapen volgt hun bewegingen. Ze spotten een bankje in de schaduw en gaan in hun rugzakken op zoek naar voedsel.

De tocht over de zee verliep voorspoedig. Op ouderwetse manier navigeren gaf hun veel voldoening, ontdekten ze. Het kompas functioneerde goed en Karel demonstreerde dat hij nog steeds in staat is een zonnetje te schieten. Tankers en grote koopvaardischepen wisten ze handig te omzeilen, letterlijk en figuurlijk. Vrijwel de gehele route hadden ze halve wind, windkracht vier. Ideaal.

In een dorpje ten zuiden van de havenstad Thornrise hebben ze hun zeiljacht afgemeerd, midden in de nacht, onzichtbaar voor de dorpsbewoners die van hun nachtrust genoten. Een straal bezopen man strompelde de pub uit, gaapte hen met open mond aan, ging op een boomstronk zitten en viel in slaap. Meer getuigen waren er niet. Ze hadden hun rugzakken opgebonden, vol met proviand, en waren op pad gegaan, een kletterende beek stroomopwaarts volgend. Hun mobieltjes hadden ze in een zijvakje gestopt, maar niet aangezet. In noodgevallen kunnen ze nog van pas komen. Alleen dan. Misschien zijn ze paranoia, maar de wetenschap dat niemand hun signaal kan oppikken, geeft hun een beschermd gevoel. De stand van de poolster maakte duidelijk dat ze in de juiste richting liepen.

Er rust een grote verantwoordelijkheid op hen, zo hebben ze gaandeweg de reis ontdekt. Als ze de noodzakelijke software niet weten te bemachtigen, is het ondenkbaar dat er ooit een stabiel filter op het web verschijnt om nepnieuws te verwijderen. Waarheden zullen aanhoudend worden onderdrukt door de grootste onzinverhalen. Ook al staat het water ons straks tot aan de lippen, ze zullen bij de POD blijven roepen dat de klimaatverandering een

verzinsel is, een hoax. Deltalanders zullen met gelikte reclames volhardend worden verleid tot de aankoop van immer meer luxe, want dan pas dans je met jonge vrouwen vol genot de bruisende branding in, omhuld door de wilde frisheid van limoenen. Ergens moet het stoppen. Mensen raken een steeds groter deel van zichzelf kwijt.

‘We zijn wel een goed team.’ Joop zet zijn tanden in een taai geworden boterham met pittige droge worst. ‘Met z’n tweeën krijgen we meer voor elkaar dan als twee losse individuen.’

‘Dat is wat Froukje bedoelt met symbiose.’

‘Denk je?’

De mannen vegen de broodkruimels van hun bevuilde broeken, sjoeren hun rugzakken vast en vervolgen hun tocht. Ze hebben nog een lange weg te gaan.

‘Vraagje, lopen hier nog beren vrij rond?’

‘Mogelijk we, maar de Schokse tijger is al een paar jaartjes uitgestorven.’

De heer Pauw aanschouwt de vorderingen bij de constructie van Nieuw Asgaard. Filmploegen proberen hem even stoer in beeld te krijgen als een farao Ramses de Tweede die kritisch de bouw van een piramide volgt, armen over elkaar, nors kijkend naar de vele gekleurde slaven die massaal materialen aanvoeren. De Vries begeleidt hem. Ze liggen voor op schema. Het heiwerk is afgerond, de fundering gelegd en de parkeerkelder vordert gestaag.

‘Je hebt die mensen toch wel verteld dat we 475 meter de hoogte in moeten en niet 475 meter de diepte in?’ grapt Tinus.

De ingenieur tovert met moeite een waarderende glimlach op zijn gezicht. Hij heeft alles nagerekend. Het kan, maar om de kosten te drukken zit er qua constructie niet veel vlees op de graat.

Tinus is alweer afgeleid. Hij ziet de secretaris-generaal van zijn eigen ministerie rondsnoemen en wenkt hem. Als een braaf hondje voegt Holkman zich bij zijn baas.

‘Heeft u nog wat gehoord van die lijpe Frijlanders?’ vraagt Pauw.

‘Nee, niet echt.’

‘Hoe kan dat?’

‘Ze zijn afgesloten van het web en 5G, dus krijgen wij zelf ook geen signalen van hen binnen.’

‘Wie heeft daar opdracht toe gegeven?’

‘U.’

De premier herinnert het zich weer. ‘Voeren ze iets in hun schild?’

‘Geen flauw idee.’

‘Geen flauw idee?’

‘We sturen er zo nu en dan wat ambtenaren naartoe om te peilen. Zij melden dat het leven daar zijn gangetje gaat.’

‘Zonder internet, telefoon en tv? Mijn kinderen maken mijn leven tot een hel als we in een hotel overnachten met trage wifi.’

‘Tot nu toe valt het mee, klaarblijkelijk. Naburige dorpshuizen zijn ingericht als internetcafés.’

‘Hebben ze niet opnieuw geprobeerd dat neurale ding nog ergens op het web te zetten?’

‘Nee, we zijn alert. Binnen vijf seconden hebben we ‘m gedetecteerd.’

‘Wel raar, eerst zo actief en nu niets.’

‘Nu u het zegt.’

Tinus denkt na. ‘Ik hoor liever dat ze iets ondernemen dan dat ze zich in zwijgzaamheid hullen.’

Holkman, die inwendig gniffelt om het taalgebruik van de premier dat zich geleidelijk aanpast aan de Rijnstadse standaarden, onderkent dit. ‘We kunnen ze intimideren. Dan zien we wel hoe ze reageren.’

‘Prima. U kunt gaan.’ De secretaris-generaal druipt af. Een echte klik heeft hij niet met zijn nieuwe bestuurder.

De cottage bevindt zich halverwege de zuidhelling van een enorm hoge berg, althans afgemeten naar Deltalandse maatstaven. Beide mannen hijgen. Het is een prachtig huis met dikke muren, leistenen dak en een gigantisch hoge schoorsteen. Dichte struiken vol bessen maken het bijna onmogelijk de woning van John MacFear op grote afstand waar te nemen. Joop telt drie moestuinen, op verschillende niveaus. Twee langharige Schokse hooglanders grazen in het ruige weiland ernaast. Hun hoorns steken woest omhoog.

‘Kun je die melken?’

‘Ik zou het niet proberen. Ze zien eruit als wilde stieren.’

Circa vijf meter boven het dak is een regenwaterbassin geconstrueerd. Zonnepanelen warmen het water op, vermoeden ze, en leveren energie om ‘s avonds een spannend boek te kunnen lezen. Grote stapels gekloofd hout laten zien dat de winter niet gevreesd wordt.

‘De goede man leeft volledig autarkisch.’

‘Moet wel. Even naar het dal gaan voor een kopje suiker, kost al gauw een halve dag.’

Joop tikt driemaal met deurklopper. Binnen een seconde open heer MacFear de deur. Kennelijk stond hij erachter te wachten. Ze hadden een brede rossige man in kilt verwacht met een imponerende baard, dus verbaasden ze zich over het gladgeschoren schriele mannetje dat zeker een hele kop kleiner is dan zij, in een grijze pantalon op strak gepoetste schoenen.

‘Kom binnen,’ zegt hij vriendelijk, en informeert naar de namen van de twee mannen die niet gewend zijn hellingen te beklimmen. De wijze waarop hij op zijn horloge kijkt, verradt dat hij hen eerder had verwacht.

‘Ik heb het al klaargelegd.’ MacFear wijst naar wat spulletjes die netjes geordend op tafel liggen.

‘Wist u dat we zouden komen?’

‘Nee, maar ik wist wel dat er ooit iemand zou komen die interesse heeft voor waar ik dertig jaar van mijn leven aan heb gewijd... thee?’

‘Graag.’

De kamer is sober ingericht. Toch heeft het iets van wat in Deltaland geduid wordt als knus en gezellig.

Ze komen snel ter zake. Joop doet het woord, want Karel snapt alleen de hardware. 'Ik weet toevallig van uw bestaan dankzij een visser uit ons dorp Nieuwzijl. In de kroeg De Lachende Zeemeermin vertelde hij mij over software die u hebt ontwikkeld.'

'Tjalling?'

'Ja. Kent u hem?'

'Of ik mijn neef ken, tuurlijk.'

'Oh. Hoe dan ook, met een team uit Frijland gaan we de strijd aan met nepnieuws, en hebben reeds een prachtig filter.'

'En op de bestaande systemen wordt u weggevaagd door hen die baat hebben bij het verspreiden van nepnieuws?'

'Kort samengevat... ja.'

'Goed, neem de spullen maar mee. Alles wat u nodig hebt, zit erbij.'

'Wat is het?'

'Ik heb in de tijd dat virussen computers begonnen aan te vallen een nieuw operatiesysteem ontwikkeld, even compact als DOS, krachtiger dan Apple OS. Het is zelfreinigend, als het op virussen aankomt, of Trojaanse paarden.'

'Kun je er alle programma's op draaien?'

'Nee, het is organisch opgebouwd. Je kunt het wel leren, bijvoorbeeld Microsoft Word te herkennen, om vervolgens 80% van de taken te kunnen uitvoeren.'

'Tjonge.'

'Het hele operatiesysteem past op een ouderwetse floppy disk van 3½ inch. U treft in het pakketje drie schijfjes aan. De eerste bevat de software en de tweede een door mijzelf ontwikkelde compiler voor C++ en assembler. U zult uw filter volledig moeten herschrijven.'

'Logisch.'

'De tijd die het u kost het filter te herschrijven, dat is ook de tijd die uw tegenspelers nodig hebben het aangepaste filter te kunnen detecteren en vernietigen.'

'Te laat dus?'

'Ze zullen met open monden en verbaasd starende ogen machteloos moeten toekijken.'

'Precies wat we nodig hebben. En op de derde disk?'

'Daar staat de handleiding en de broncode van het operatiesysteem zelf, zodat u deze met lichte wijzigingen het net op kunt sturen.'

'Geweldig. Niemand anders was erin geïnteresseerd?'

'Heel veel bedrijven. Maar niemand op manier waarop ik zelf graag wilde dat het gebruikt zou gaan worden.'

'Dus bent u op deze berg gaan wachten.'

'Precies.'

Voorzien van compact brood, kaas, bacon en een fles absurd lekkere whisky, beginnen de twee mannen aan hun afdaling. Als het weer blijft zoals het is, kost het vier dagen om thuis te komen.

8 Lokaal netwerk

Twee afgebrande boerderijen maken duidelijk dat de mensen in en rond de vijf dorpen niet met rust worden gelaten. Asgaard richt haar blik op de bewoners van dit stukje Frijland die op verschillende internetfora worden beschreven als laffe landverraders. Kinderen durven niet meer naar de verderop gelegen scholen te fietsen. Auto's worden met stenen bekogeld. Ordeportefeuilles van bedrijven drogen op.

Maaïke maakt zich zorgen. 'Waar blijven Joop en Karel?'

'Die lopen heus niet in zeven sloten tegelijk.'

Ze baalt ook. Archibald is teruggereisd naar Zuid Buurland om colleges te geven en Sietze is vrijwel onaanspreekbaar. Hij is druk in de weer met het opbouwen van een lokaal netwerk, zodat de in de dorpen beschikbare kennis gedeeld kan worden. Zo nu en dan komen er vrienden langs met mobiele schijven vol informatiebestanden. Deze schrijven ze weg naar een server die met een eenvoudige zoekmachine door de medebewoners in het netwerk benaderd kan worden. Voor de ruim 6.500 mensen in het afgesloten gebied is Frijlandnet geen volwaardige vervanging van het wereldwijde web, toch is het al prettig e-mails te kunnen sturen naar kennissen in de andere dorpen en te lezen welke diensten hier en daar worden aangeboden. Postbodes smokkelen noodzakelijke spulletjes de dorpen binnen en krijgen schik in hun werk. De waardering die ze hier krijgen, hebben ze lange tijd gemist.

De belastingdienst is onbereikbaar zonder internet en telefoon, zo blijkt, tot groot genoegen van velen. Ze nemen niet de moeite naar internetcafés te rijden om geld over te maken naar een overheid die niets anders doet dan hen het leven zuur maken. Blauwe enveloppen met steeds dreigender aanmaningen worden ritueel verbrand.

In korte tijd passen de Frijlanders zich aan. Geld maakt plaats voor ruilhandel. Bijna alles wat ze nodig hebben om te overleven, is aanwezig in hun leefgebied van ruim vijfduizend hectare. Wel wat meer dan dat. Bedrijven met producten voor de export verschuiven hun aandacht richting lokale markt. Er verrijzen nieuwe restaurantjes en op de Brink in Diepum tonen boeren iedere dag hun producten. Het verenigingsleven bloeit op. Iedereen draagt een steentje bij aan het onderwijs, nu ook het voortgezette onderwijs. In geïmproviseerde klaslokalen ervaren de leerlingen dat kennis verbonden is met het dagelijkse leven en niet alleen bestaat uit abstracties die in het hoofd gestampt moeten worden om op objectieve wijze te worden getoetst. Praktijkkennis is even waardevol als theoretische kennis. Bewoners met een allochtone achtergrond geven taallessen. Groenten worden op traditionele wijze gewekt.

'Froukje, mag ik je wat vragen. De twee vrouwen kuieren over de zonovergoten Diepumse markt.

'Tuurlijk Annie, vragen staat vrij.'

‘Hoe definieer jij symbiose?’

‘Aha, je mist Google.’

‘Ja, en op Frijlandnet kan ik er niets over vinden.’

‘Tsja, wat is symbiose? De Veenstadse filosoof Louis Le Roy spreekt over “levensvoorwaardelijke verbindingen die niet verbroken mogen worden”. Prachtig verwoord, vind ik.’

‘Er is dus sprake van symbiose als mensen ontdekken dat ze niet zonder elkaar kunnen?’

‘Yeps.’

‘Ergo, wat zich nu voltrekt in en rond onze vijf dorpen...?’

‘Bingo.’

Een grijns van oor tot oor verschijnt op Froukje’s gezicht. Ze maakt een huppeltje, schuifelt ritmisch naar het centrum van de Brink, gooit haar armen in de lucht en maakt zowaar een volledige pirouette.

‘Joepie!’

Ietwat houterig blijft ze heupwiegend rondjes draaien, terwijl haar vriendin vol verbazing toekijkt. Zij is niet de enige. Jannes van Verderop raakt geïnspireerd door de dansende filosoof, pakt zijn klarinet en ondersteunt haar stramme maar goed bedoelde bewegingen met een vrolijke melodie. Annie ruikt een buitenkansje en toont haar Aziatische beweeglijkheid. Lenig als een buikdanseres vult ze de ruimte tussen de muzikant en haar jolige vriendin. Mevrouw Jansen zet haar boodschappentas op de grond en voegt zich bij het tweetal. Mogelijk heeft ze sinds de tachtigerjarendisco niet meer op de dansvloer gestaan. Ze ervaart verwondering en ook bewondering. Het achtjarige zoontje van notaris mengt zich samen met zijn vriendje tussen de verkwikkende volwassenen en al gauw sluiten zich nog meer dorpelingen aan. Jannes fluit erop los, alsof zijn leven ervan afhangt. Leden van de Diepumse fanfare die hun oefenruimte in het dorps huis verlaten, pakken hun instrumenten uit de koffertjes en vallen bij. Ze geven extra kracht en glans aan de blijhartige muzieklanken. Het duurt niet lang of bijna iedereen doet uitbundig mee. Froukje glimlacht vragend richting Annie, die bevestigend knikt. Het voelt als een bevrijdingsfeest. Vogels laten zich verleiden mee te fluiten. De zon straalt.

‘Kut!’

Maaïke constateert dat iemand zoutzuur in haar ketels heeft gegoten, of iets dergelijks. De productie van kaas en karnemelk van enige dagen is verloren gegaan. Witheet stampvoetert ze door de keuken. Dan leest ze op Frijlandnet dat twee Hedumse koeien dood in het weiland zijn aangetroffen.

‘We moeten bewaking regelen. Iedereen kan onze dorpen binnensluipen.’

‘Rustig zusje, rustig.’ Tjitske denkt na. Op haar reizen heeft ze vele risicovolle streken doorkruist en weet dat de grootste oplettendheid niet van mensen komt. ‘Zouden wij in staat zijn een cordon te vormen van geiten, ganzen en honden?’

‘Yes! Dat ga ik regelen.’ Ze heeft weer wat extra’s omhanden.

Sietze kijkt zijn beide zussen aan. ‘Voorlopig redden we het en neemt het enthousiasme bij onze inwoners toe. Echter, dit is tijdelijk. We kunnen ons niet heel lang permitteren

geïsoleerd te leven. Uiteindelijk moeten we weer in verbinding staan met de rest van de wereldbevolking.'

'Heb je een idee?'

'Ik denk dat ik een mogelijkheid weet.'

Nieuw Asgaard verrijst. De toren is reeds honderd meter hoog. Duizenden bouwvakkers zijn dag en nacht in de weer om een huzarenstukje te leveren. De premier wil tonen dat het alles mogelijk is, zolang je in staat bent de kracht te ontwikkelen van het oervolk dat Odin eerde. In geheel Deltaland worden mensen uitgebuit. Ze zijn ongezonder dan ooit, psychiaters maken overuren en de biodiversiteit heeft een dieptepunt bereikt. Toch stijgt de POD nog steeds in de peilingen. Minister-president Tinus Pauw is razend populair en wordt volop bejubeld in de vele tv-documentaires over hem die worden uitgezonden. Nieuw Asgaard kost vele miljarden florijnen. Dit wordt ruim gecompenseerd door buitensporig hoge opbrengsten uit de verkoop van het extra onttrokken aardgas. De economie bloeit op. Kolossale shopping malls verschijnen in vele hoeken en gaten van het land, waar creditkaarten worden begroet alsof ze je grootste vrienden zijn. Aanpassingen van de grondwet zijn in voorbereiding. Waarom zou je iedere vier jaar kostbare verkiezingen willen organiseren?

Tienduizenden Deltalanders verzamelen zich op de zestien pleinen rond het monumentale gebouw in aanbouw. Hun ogen zijn gericht op de man die dit allemaal mogelijk heeft gemaakt. De premier bestijgt het podium. Een bulderend applaus breekt los. De mensen juichen, sommigen met tranen in hun ogen. Als een Messias heft hij zijn armen naar de hemel.

'Geliefde inwoners van Deltaland, is er ooit een premier geweest die al zijn beloften is nagekomen? Nee! Tot nu toe heeft iedereen jullie belazerd en bedonderd. Ik wil jullie vragen: hebben jullie subsidie gekregen toen jullie een nieuwe smartphone aanschafte?'

'Ja,' klinkt het massaal.

'En is de stroom vluchtelingen uit Anderije tot stilstand gebracht?'

'Ja!'

'En kunnen we zeggen dat de werkloosheid nog nooit zo laag is geweest?'

'Ja!'

'En staan we hier voor het gebouw waarvan ik u beloofd heb dat het er gaat komen?'

'Ja!' Het publiek is uitzinnig.

'Welnu, hier verrijst Nieuw Asgaard, symbool voor het goede dat was, is en zal zijn. Laat het bier vloeien. Het is feest.'

Grote hoeveelheden drank en voedsel worden de pleinen opgereden. De bewoners zijn in vervoering. De omroepbedrijven filmen mensen die verklaren nog nooit zo gelukkig te zijn geweest. Dat de ondergrond lichtjes trilt, ontgaat hen.

'Mag ik uw paspoorten zien?'

Joop en Karel zien dat vele Schokse agenten zich verzamelen rond hun zeiljacht dat afgemeerd ligt aan een van de vele steigers in het havendorpje, erg opvallend zo bij daglicht. De mannen die hun vragen stellen zijn rechercheurs, vermoedelijk. Ze bestuderen de reisdocumenten die onze reizigers uit hun rugzakken opvissen.

‘U bent de heer Zeeman?’

‘Klopt.’

‘En u de heer Timmer?’ Ze kijken Karel strak in zijn ogen.

‘Ook dat klopt.’

‘Momentje.’

Een van hen loopt weg met beide paspoorten en pakt zijn mobiel. Joop ziet hoe de agenten de kajuit openbreken en de jerrycans met benzine op de steiger zetten. Veel zullen ze niet ontdekken, hoopt hij.

De rechercheur stopt zijn smartphone in zijn jaszak, tezamen met de twee paspoorten, schrijdt terug en wenkt enige agenten. ‘Reken deze twee heren in en verbrand hun kleren en rugzakken, totdat er niets meer van over is dan ontraceerbaar as!’

‘Nee!’ Joop en Karel raken in paniek. Ze grijpen hun rugzakken en proberen weg te sprinten, te traag. Handboeien klikken rond hun polsen. Hardhandig worden ze een busje ingewerkt. Weerstand bieden is zinloos. Twee vrouwelijke agenten – knap om te zien, zo merkt Karel op – knippen hun kleren los van hun bezwete lichamen en gooien de flarden op de rugzakken. Door het raam van het busje zien ze hoe de inhoud van een jerrycan over hun spaarzame goederen wordt gesprengd. Een van de agenten houdt de aansteker erbij en met een grote steekvlam wordt het lot van hun kostbare eigendommen bezegeld. Dan volgt een explosie. Ook het zeiljacht moet het ontgelden. Langzaam zinkt het naar de bodem.

‘Instructies uit Deltaland,’ legt de rechercheur uit. ‘Jullie zijn ontsnapt uit besmet gebied, dus overeenkomstig de afgesproken procedures plaatsen we jullie zes maanden in quarantaine. Daarna pas weten we zeker of jullie al dan niet drager zijn.’

Het besef dringt bij de twee mannen door dat ze het niet echt slim van hen was hun boot af te meren op de plek die gereserveerd was voor de burgemeester.

‘Toch snap ik het niet.’

‘Weet je Karel, in een maatschappij waar leugens de dragers zijn van succes en waarheden een dreiging vormen, moet je niet zoeken naar enige logica.’

‘Gaan we proberen te ontsnappen?’

9 Gele eendjes

In een betonnen bijgebouw van de rioolwaterzuivering, enige afstand verwijderd van de vijf dorpen, staren zeven Frijlanders verwachtingsvol naar de influentbuis. Medewerkers van het waterschap zijn druk in de weer met allemaal kabeltjes.

‘Zou het werken?’

Sietze haalt zijn schouders op. ‘Ik geef ons 50%.’

Ze richten hun aandacht op het punt waar het afvalwater uit de regio de installatie binnenstroomt. Om 12 uur exact hebben de inwoners van Oudzijl, Nieuwzijl en Sjoegum gelijktijdig hun toiletten doorgespoeld om druk op te bouwen. Het debiet is flink toegenomen en het niveau in de eerste bezinktank is iets gestegen.

Sietze zakt iets door zijn knieën om beter zicht te krijgen op wat de buis aanreikt. ‘Als ze er binnen vijf minuten niet zijn, zie ik het somber in.’

Hij ziet schuimend water met donkere brokjes erin. Echt smakelijk is het niet. Iets verderop in de installatie wordt het grove vuil eruit gefilterd en kan het zand bezinken, dus waar ze nu staan is de ideale plek voor onderschepping. Er drijft duidelijk zichtbaar toiletpapier in het water en...

‘Yes!’ Als een voetballer die net gescoord heeft strekt hij zijn armen.

De zeven mannen zien hoe een geel badeendje op hen komt afstromen. Twee zuiveringstechnologen kijken over hun schouders mee.

‘En daar is nummer twee.’

Met een hark scheppen ze de eendjes, die behoorlijk besmeurd zijn, uit het afvalwater. De derde en de vierde volgen binnen twee minuten. Daarna stukt de aanvoer. De glasvezelskabels die ze voorttrekken, lijken onbeschadigd.

‘Geen gekke score,’ concludeert de man in de rode coltrui die de draden reinigt en verbindt met routers. ‘Vier van de twaalf hebben de reis door het riool en de persleiding succesvol afgelegd, de nummers 3, 4, 8 en 12.’

‘Kortom, uit Hedum en Nieuwzijl.’

‘Maakt niets uit, we hebben straks vier punten waarop we ons eigen net kunnen verbinden met het wereldwijde web.’

‘Nummer 3 geeft positieve respons.’ Sietze neemt een helder signaal waar.

‘Hallo, hallo?’ Ze zien Annie Kleiweg met een nieuwsgierige blik recht in de camera kijken.’

‘Schakel maar uit Annie, operatie geslaagd.’ Voorlopig mag op geen enkele manier doorsijpelen naar Asgaard dat dit deel van Frijland weer is aangesloten op het net en dat riolering is benut voor het overbrengen van de signalen.

Sietze krijgt een schouderklopje. ‘Een huzarenstukje, man.’

‘Boel opruimen en kabels netjes wegwerken. Thuis drinken we een biertje.’

De mannen werken muissstil door. De uitbarsting van vreugde vindt pas thuis plaats, als de dop van het eerste bierflesje wordt gewipt, zo is afgesproken.

‘We moeten onze beveiliging opvoeren,’ concludeert Maaïke Moed. ‘Twee Nieuwzijlse graanschuren zijn vannacht in de fik gestoken en er zijn hakenkruizen geschilderd op de brandweerauto’s die ons te hulp kwamen. Hun ruiten werden bekogeld met stenen. Bij de school in Hedum zijn vijf fietsen in het water gegooïd.’

Tjitske staart haar aan. ‘Het werkt mij behoorlijk op de zenuwen. De zelf-slachtende slager uit Sjoegum heeft een dwangbevel van de inspectie gekregen. Binnen 24 uur moet hij zijn bedrijf sluiten. Hij voldoet niet een de nieuwe wettelijke eisen... Ze zijn niet eens langs geweest!’

‘Onze bakker mag ook geen brood meer verkopen.’

‘Toch verbaast het mij hoe rustig het blijft in de dorpen.’ Annie is continu in de weer geweest met het peilen van de stemmingen. ‘Het lijkt wel alsof de taaïheid van ons samenwerken toeneemt met de intensiteit van de intimidaties. Toch,’ ze kijkt de anderen bekommerd aan, ‘ik ben er niet gerust op. Er zit een grens aan ons uithoudingsvermogen, zeker nu blijkt dat kinderen in gevaar zijn.’

‘We gaan teams vormen die vooral ’s nachts een oogje in het zeil houden,’ stelt Maaïke voor. Ze toont een schets. ‘Frijlandnet kunnen we inrichten als alarmsysteem.’

Ze bestuderen het schema. Eens per veertien dagen gaat dit ten koste van hun nachtrust. Voor hoelang?

De kortstondige stilte wordt doorbroken door geklop op de buitendeur. Onverwachte bezoekers. Voor de zekerheid klapt Maaïke haar laptop dicht. Bouke kuiert waakzaam de gang door en zucht opgelucht. Er staan twee bezwete jonge vrouwen staan op de stoep. Vermoedelijk studentes. Hun zwaar beladen fietsen leunen tegen het gammele hekje. ‘Kom binnen.’

Stram schrijden ze de keuken binnen – waarschijnlijk hebben ze zadelpijn na een lange rit – en zien een groot gezelschap aan de lange tafel zitten. Het aroma van verse Frijlander koek treedt hen tegemoet.

‘Koffie?’

‘Graag, en kunnen we hier onze bidons bijvullen?’ Een Buurlands accent verradt hun herkomst.

‘Tuurlijk.’ Maaïke voelt aan dat de dames hier niet zonder doel zijn gekomen.

De kleinste van het stel, Frieda geheten, opent haar rugzakje en haalt er een dikkartonnen enveloppe uit, voorzien van Schokse postzegels. ‘Deze is bestemd voor de heer S. Moed.’

‘Dat ben ik.’ Sietze pakt het aan. Achttien ogen volgen de rappe bewegingen van zijn vingers. Hij tovert drie ouderwetse 3½ inch schijfjes tevoorschijn en vouwt het tweede briefje uit. Op het eerste staan instructies voor Frieda en haar vriendin.

Hij herkent Joops handschrift en leest voor. ‘Beste Sietze en anderen...’

‘Komt dit van Joop en Karel?’

‘Ziet er wel naar uit.’

De aanwezigen in de gezellige ruimte spitsen hun oren.

Twee formele kuchjes. 'Beste Sietze en anderen. Heer Timmer en ik hebben wilde zeeën bevaren en steile bergen beklommen, met wilde beren op de loer. Niet zonder resultaat. Op de schijfjes tref je alles aan wat jullie nodig hebben. Wij posten deze in een nabij gelegen dorp, op enige afstand van je weet wel. Nichtje Frieda levert de diskettes zo snel mogelijk bij jullie af. De rode bevat de handleidingen, geschreven met WordPerfect 5.1. Heerlijke nostalgie. Over een week zijn wij terug op Frijlandse bodem. Kusjes voor iedereen, met vrolijke groet, Joop, mede namens Karel.'

Goed nieuws beseft Maaïke, wel nodig na al die nare berichten. Toch raar. Het zijn sterk verouderde floppy's. Dat betekent dat er maximaal 4,3 Megabyte aan informatie op staat, rekent ze snel uit. Een mp3 bestandje is vaak al twee keer zo groot. Kan dat wel wat wezen? Is het niet een of ander prehistorisch DOS-programmaatje?

'Sietze, kun je hiermee snel aan de slag?'

'Bouke is al op weg naar zolder. Hij heeft daar nog een apparaat staan waarmee je de disks kunt uitlezen, diep weggestopt in een vergeten verhuisdoos.'

'Kunnen wij nog iets voor jullie betekenen?' vraagt Frieda. 'Over zes weken beginnen onze colleges pas weer.' Ze beseft dat zich hier iets bijzonders aan het voltrekken is.

'Nou,' antwoordt Maaïke snel, ik weet wel wat voor jullie. We hebben bergen werk te verzetten.'

Joop en Karel zullen ook wel aardig op weg zijn, richting huis, vermoedt ze. Eigenlijk hadden ze er al moeten zijn.

De premier buigt zich over de vellen papier die hij aangereikt krijgt en is verbaasd. 'Nog maar 48% in de peilingen? We hebben als POD geen meerderheid meer.'

'Virtueel,' pareert de secretaris-generaal. 'Pas bij de eerstkomende verkiezingen weten we echt hoe de vlag erbij hangt.'

'En die slons van een Marianne Vink staat op 19% met haar partij! Die hadden we toch van de kaart geveegd?'

'Dat is het gemak van in de oppositie zitten. Ze weet de huidige ongenoegens van het volk krachtig te verwoorden, wat de basis is voor een succesvolle politiek.'

'Zullen we de trollenfabriek weer een injectie geven?' De heer Garch had zich verdekt opgesteld in de ruime premierskamer.

'Ja, op volle stoom met die hap.' Tinus is zichtbaar geïrriteerd. De medewerkers op zijn ministerie werken als dikke stroop door een nauwe trechter. 'Mijn populariteit moet omhoog.'

'Hoe?' vraagt Holkman.

'Wees creatief. Verlaag de belastingen, pomp de gasvelden nog sneller leeg en voer de productie van varkens op. Bestorm de Chinese markt, want daar liggen onze kansen.'

'Ons investeringsklimaat neemt ook af door een dichtslibbend wegennet.'

'Meer asfalt dus. Veel meer asfalt! Dat kun je toch zelf ook wel beredeneren, met dat geitenbrein van jou?'

‘Goed. Ik ga de instructies doorgeven, ook aan de andere ministers.’

‘Hurry up. En laat onze snuggere ingenieur naar binnen. Hij staat buiten op de gang te wachten.’

Ollie kijkt ongerust naar de minister-president die laat blijken dat hij de zaak niet meer onder controle heeft. Zorgelijk.

Peter de Vries sjokt de kamer binnen.

‘Hoever is Nieuw Asgaard gevorderd?’ vraagt Tinus zonder omhaal. Hij weet dat hij met deze symbolische toren zijn populariteit kan herwinnen.

‘We naderen de 350 meter.’

‘Geweldig, maak de pleinen vrij en stel het spreekgestoelte op. Organiseer een groot feest met gratis eten en drinken. Dan kan ik meteen de belastingverlaging wereldkundig maken.’ Even zijn de gemoederen bedaard.

Een bode wandelt gehaast de kamer binnen en legt een briefje op het zware eikenhouten bureau van de premier. De heer Pauw neemt de tijd deze zorgvuldig te lezen.

‘Wat!?’ Zijn hoofd loopt rood aan. De rust was van korte duur.

‘Nieuws uit Frijland?’ informeert Ollie kalmpjes. Hij kan Tinus’ gezichtsuitdrukkingen lezen, zoals een meteoroloog de lijnen op een weerkaart.

‘Twee mannen uit Oudzijl en Nieuwzijl zijn betrapt toen ze in Schokland aan wal waren gekomen.’

‘Goh, wat waren ze van plan?’

‘Geen flauw idee. Al hun bezittingen zijn vernietigd. Ze zijn naakt afgevoerd.’

‘Jammer. Ze voerden daar iets in hun schild. Dat is overduidelijk.’

Tinus grijpt naar zijn telefoon en brult bevelen. ‘Maarten, voer de druk op. Maak het ze daar zo lastig mogelijk. En bombardeer desnoods de dorpen van die ondankbare kolerelijers.’

De heer Garch leunt achterover en steekt een sigaar op. ‘Prima,’ zo brengt hij in herinnering, ‘eerst isoleren, daarna elimineren.’

Ingenieur de Vries staart naar de grond en voelt zich ongemakkelijk. Hij is getuige van iets waarvan hij absoluut geen getuige wil zijn.

Karel Timmer heeft het plan tot in de puntjes uitgewerkt. De inspectiedrone lijkt op onregelmatige tijden over te vliegen, maar er zit wel degelijk een patroon in, zo heeft hij ontdekt. Dus vannacht moet het gebeuren. Het materiaal ligt verscholen onder dichte struiken nabij het strand. Ze hebben wat voedsel bijeen gespaard, dus van de honger zullen ze niet omkomen. Om 22:00 uur, als de schemer is ingezet, slepen ze het materiaal naar de vloedlijn en hebben een uur en twintig minuten de tijd om het vlot in elkaar te zetten. Dat is vier minuten per verbindingsstuk. Om 23:20 is het hoogwater, springtij en pikkedonker. Onttrokken aan het oog van Odinburgh zullen ze, meeliftend op de ebstroom, het brede estuarium verlaten en open zee bereiken. Na ongeveer zes uren plaatsen ze de mast en ontvouwen ze het zeil. Daarna is het een kwestie van zuidwaarts varen. Morgen waait er waarschijnlijk, net als de afgelopen vijf dagen, een straffe noordenwind.

Hij staart naar het schema waaraan hij veertien dagen heeft gewerkt. Twee grote onzekerheden zitten hem dwars. Welke boten zullen ze tegenkomen en hoe welgezind zijn de mensen op de plek waar ze aan land gaan? Voor de rest is het goed te overzien.

‘Gaaf ie lekker?’ Zeeman kijkt vanuit een heerlijk koel plekje in de schaduw onder een oeroude esdoorn naar zijn peinzende maatje. Hij leest een boek over zeerovers.

‘Alles is hier prima.’ Timmer steekt zijn rechterduim omhoog.

Het quarantaine-eiland ligt midden in de zee-arm, berucht vanwege haar verraderlijke stroming. Menig schip is gestrand op de slikplaten die onregelmatig boven het waterpeil uitsteken. Zwemmen was sowieso geen optie geweest. Tot aan 1935 werd dit stukje groen in de uitgestrekte grijsblauwe vlakte gebruikt voor het verblijf van mogelijk besmette scheepsbemanningen. Vijf barakken met alle voorzieningen, uitgebreide tuinen en boomgaarden, maakten het tot een vakantieparadijs. Nu ligt het erbij in een totaal verwaarloosde toestand. Een groene deken van biodiversiteit bedekt de cultuurhistorische waarden. Verhalen over kameraadschap en verlangen naar vrouw en kinderen liggen begraven onder dikke lagen mos en boomwortels. Voor het overgrote deel is het eiland een ondoordringbaar woud geworden.

Iedere dag om acht uur ‘s ochtends meert bij de steiger een bootje af, waarmee proviand wordt aangevoerd en incidenteel frisse kleding, of een half versleten Engelstalig boek. Voor de rest hebben de heren Zeeman en Timmer, als enige bewoners, zich maar te redden, onbereikbaar voor de buitenwereld. De warmte die nu al drie weken aanhoudt, dwingt hen de koelte op te zoeken. Ze dommelen in.

‘Jullie zien er niet uit, in die apenpakjes.’

Joop en Karel schrikken op. Froukje Breinsma staat opeens voor hun neus in een bloemetjesjurk, zowaar, met een brede grijns op haar gezicht. Ze gooit een donkerbruine koffer in hun richting. ‘Hier zit wat kleding in. Annie is door jullie kasten heen geploegd en vond dit nog enigszins acceptabel.’

‘Hoe... wat is er gebeurd?’ stamelt Joop.

‘Ooit gehoord van Trias Politica?’

De overrompelde Zeeman staart verontschuldigend omhoog richting de helderblauwe zomerluchten, alsof daar enige wijsheid kan worden gevonden. ‘Tuurlijk, maar de details ken ik niet.’

‘Welnu, de POD domineert weliswaar de wetgevende en uitvoerende macht, echter, onze rechterlijke macht in Deltaland is fier overeind gebleven, ondanks alle pogingen van populistische rechtsstaat te ondermijnen. Rechter spreken nog steeds recht, tot grote ergernis van onze schattige heer Pauw die zijn snode plannetjes hier en daar de mist in ziet gaan.’

‘En?’

‘Ten eerste, in Frijland heerst geen pest.’

‘Is dat wat ze de overheidsdieners hier hebben wijs gemaakt? De zwarte dood?’

‘Ja, ze hebben een rijke fantasie. Ten tweede, als er wel pest geweest zou zijn geweest, hadden ze dat binnen een dag kunnen aantonen, met de moderne techniek.’

‘En ten derde?’ Joop weet dat Froukje graag rijtjes van drie hanteert.

‘Ten derde, jullie hebben niets gedaan wat niet door de beugel kan, afgezien van het ietwat onhandig parkeren van jullie scheepje.’

‘Ach... en nu?’

‘Douchen, scheren en verkleden. Jullie stinken een uur in de wind. Hier zijn twee paspoorten en enkele tickets. Om 18 uur exact vertrekt onze boot uit Odinburgh.’

‘Legaal?’

‘Of die boot legaal is, weet ik niet. Jullie zullen zonder problemen de douane passeren. Dat staat vast.’

De kwalijk riekende mannen geven hun redder in nood een voorzichtige handkus en wandelen opgewekt richting barak. Toch vindt Karel het ergens wel jammer. Nu zullen ze nooit te weten komen of hun vluchtplan al dan niet zou slagen. De geur van vers gebakken brood verjaagt zijn gedachten.

‘In een systeem waar leugens de regel zijn,’ filosofeert Joop die indruk wil maken op Froukje, ‘werkt de waarheid ontregelend. Ze zullen er in Asgaard wel aardig de smoor in hebben.’

10 Onhoudbaar

Annie strompelt binnen, onder een dikke laag grijs stof. Haar schouders hangen laag en haar ogen spugen vuur. 'Hebben jullie een plekje voor mij om te logeren?' vraagt ze verontschuldigend. 'Mijn huisje ligt in puin.'

'Wat is er gebeurd?' Maaïke loopt in paniek op haar af.

'Ze hebben een bom op Hedum gegooit.'

'Nee!'

'Er zijn geen doden, een paar gewonden. Het vee is in rep en roer en de schade aanzienlijk. Gelukkig kunnen ze niet goed mikken. Maar ja, mijn woning heeft het wel moeten ontgelden.'

Ze staart met lege ogen voor zich uit, te geschrokken om te kunnen huilen. Het besef dat haar prachtige Oost-Indische porseleinverzameling is verwoest, raakt haar diep.

'Tuurlijk kun je hier logeren.' Bouke Moed legt zijn armen over Annie's schouder en geleidt haar in de richting van het voorhuis. De wijze man schenkt haar troost.

'Zie.' Maaïke werpt een folder op tafel. 'Ze hebben pamfletten gestrooid over ons hele gebied.'

Sietze leest de tekst. 'Twee terroristen zijn op heterdaad betrapt bij het plaatsen van bommen in een school nabij Thornrise in Schokland.' Ze worden met naam en toenaam genoemd. 'Het gaat om de heren Zeeman en Timmer uit Nieuwzijl en Oudzijl.'

'Onvoorstelbaar.'

'Ze proberen ons tegen elkaar op te zetten.'

Broer en zus kijken elkaar meewarig aan.

Tjitske, die haar ogen laat glijden over de merkwaardige beweringen, ploft neer op een keukenstoel, roert beduusd met haar lepeltje in haar lege koffiemok en zucht diep. 'Hoelang kunnen we het nog vol houden? De druk neemt toe en we kunnen als amateurs natuurlijk nooit op tegen Asgaards raffinement. Ze bespelen de ministeries als marionetten.'

'Hoe snel kun je klaar zijn met het nieuwe filter?' informeert Maaïke.

Sietze zucht diep. 'We moeten het filter geheel herschrijven in C++ en assembler, passend op de innovatieve architectuur van de MacFear driver.'

'MacFear driver?'

'Zo hebben we het operationele systeem van John MacFear genoemd. Het wijkt totaal af van wat we gewend zijn met Microsoft Windows.'

'Hoeveel tijd kost dat?' Ze herhaalt haar vraag, in iets andere bewoordingen.

'Drie dorpelingen kunnen programmeren en ook de vriendin van Frieda weet van de hoed en de rand. Wat een schoonheid...'

'Hoeveel tijd, vroeg ik.'

'Het kost ons zeker zes weken.'

‘Zes weken? Dat is veel te lang. Tegen die tijd zijn onze dorpen weggebombardeerd en vliegen we elkaar in de haren.’

‘Sneller kan echt niet. We moeten tienduizenden regels broncode aanpassen en vervolgens uittesten. Als we te snel pakketjes over het net sturen en het de eerste keer niet lukt, geven we het ministerie tijd de code te ontcijferen. Het moet in één keer goed.’

De waarheid is hard.

Maaïke loopt zonder iets te zeggen razend naar buiten en slaat de deur met een klap achter haar dicht. De boomgaard ligt er vredig bij. Lady, de kat die al twaalf jaar onderdeel van het gezin Moed is, ligt ronkend op het bankje te genieten van de zonnestralen, zolang het nog kan. Ze kijkt begripvol naar haar baasje die haar stampvoetend negeert. Dreigende wolken verschijnen aan de horizon. Maaïke weet het, ze kan Sietze niets verwijten. Toch had ze daarnet de neiging hem de huid vol te schelden. De atmosfeer in Sjoegum en de andere dorpen verandert. Saamhorigheid maakt plaats voor bijtende achterdocht. Een week, hooguit twee weken, zolang kunnen ze het nog rekken. Maximaal! De situatie is onhoudbaar geworden. Asgaard organiseert vernedering na vernedering. Verbittering sluipt haar lichaam binnen. Woest schopt ze tegen een appelboom. ‘Kut! Kut! Kut!’ Haar rechter klomp barst. Ze zakt door haar knieën en bonkt met haar vuisten op de ruwe boomschors, tot bloedens toe. Wanhoop ligt immer als een monster op de loer en overmeestert haar. Tranen vervagen haar omgeving. Waarom kunnen leugens zo makkelijk worden gezien als een waarheid? ‘Kut! Kut! Kut!’ De hoop sijpelt weg uit haar lichaam. Als een brokje wanhoop krimpt ze ineen. Tijdsbesef verdwijnt.

Slechts vaag neemt ze een tuffend geluid waar. De onverwachte klanken dringen moeizaam haar oren binnen. Stroef kruipt ze omhoog en ziet over haar schouders een grote touringcar over de weg rijden, langs hun oprit. Angstvallig volgt ze het gevaarte met haar ogen. Half hinkend op één klomp snelt ze er achteraan, in de richting van het dorp. Is dit een goed teken, of juist niet? Buiten adem arriveert ze op het centrale Sjoegumse plein waar vele dorpelingen zich hebben verzameld. Een vijftigtal jongeren stapt uit de bus. Wat is dit voor rare bedoeling?

Dan opeens, als laatste, stapt Archibald Glans uit de bus, met een warme glimlach. ‘Ik dacht jullie kunnen wel wat hulp kunnen gebruiken.’

Maaïke rent op hem af en vliegt snikkend in zijn armen. Hij blijft ternauwernood overeind. Voor het eerste weet ze geen woorden te vinden. Sietze geleidt de studenten naar het dorps huis, allen uitblinkers van de afdeling Informatica. Vol begrip zien ze hoe hun favoriete docent wordt bedolven onder blondharige emoties, grote blauwe ogen die door alle ellende heen een straaltje hoop waarnemen.

De Rijnstadse ondergrond schudt lichtjes. Bewoners schrikken. Het stelt niet veel voor, maar als je zoiets nog nooit eerder hebt meegemaakt, roept dat wel enige ontsteltenis op. Kandelaars trilden op de tafel. Inspecteurs van het ministerie spoeden zich richting Nieuw Asgaard en maken de balans op. In het fundament treffen ze minuscule haarscheurtjes aan.

Ingenieur de Vries rapporteert dit aan de premier en meldt dat deze goed te repareren zijn met moderne harsen.

‘Is het niet verstandig de gasproductie ietwat terug te draaien?’ vult hij aan.

‘Ammenooitniet.’ Tinus’ antwoord is kort en duidelijk.

Drie persberichten verlaten het ministerie. Nieuw Asgaard heeft de schokproef glansrijk doorstaan, terroristische aanslag van Frijlanders verijdeld en gastarbeiders uit Anderije hebben slordig werk geleverd.

Vijf heren in driedelig pak blazen sigarenrook uit en zetten hun cognacglazen even aan de kant. Ze maken zich zorgen.

‘We hebben de heer Pauw niet meer in de klauwen,’ zo begint Ollie de korte dialoog.

‘Hij overspeelt zijn hand.’

‘Onze omzet daalt.’

Ollie overhandigt de andere vier heren een map. ‘Hierin staan de gegevens van enkele nieuwe kandidaten.’

Ze bladeren deze rustig door en halen opgelucht adem. ‘We hebben ons leergeld betaald. Alle drie zien ze er goed uit.’

11 Erop of eronder

Alles wordt in stelling gebracht. Dag en nacht werken de studenten door onder leiding van de Sietze Moed en Archibald Glans, in ploegendiensten. De gehele boerderij ligt bezaaid met matjes en slaapzakken, hier en daar een ronkend iemand. De eerste delen van het neurale netwerk zijn gereed en worden ingeregeld op basis van de beschikbare data, verrijkt met de 4.300 berichten die op de dag van de zorgdemonstratie zijn verstuurd. Haast is de vijand van snelheid, zo blijkt. Kostbare tijd gaat verloren door gecompileerde code waar nog net één foutje in zit. Froukje Breinsma leert de jongeren hun aandacht op scherp te zetten, geassisteerd door Annie Kleiweg die *tai chi* sessies organiseert, op het veldje naast de boomgaard.

Het overzetten van de code is echt een gigantische opgave. Sietze dept zijn voorhoofd en nek met een zakdoek en loopt naar de twee studenten die een deel van het filter testen. Niet alle onwaarheden zijn bewuste leugens. Hij is verbaasd over de efficiënte waarmee de jonge professionals de meest moderne technieken toepassen. Maaïke Moed coördineert, haar lievelingsrol, en zorgt voor eten en drinken. Ze is op vele plaatsen tegelijkertijd, zo lijkt het. De productie van kaas en karnemelk gaat door, want hoe meer het leven zijn gewone gangetje gaat, hoe hoopvoller de mensen blijven. Tegen een achtergrond van toenemende ontwrichting en vernieling zetten de ploegen hun werkzaamheden voort. Zo nu en dan klinkt er een explosie. In Hedum is een bosje in de rook opgegaan, wordt gemeld. Hier en daar vliegt men elkaar in de haren. De rek begint uit het elastiek te geraken.

Door de ellende heen verspreiden zich uit de bakovens de lekkerste geuren, het odeur van Frijlands verzet. Uit alle hoeken en gaten worden ingrediënten aangeleverd voor de meest bijzondere gerechten. Iedereen deelt in de deliciëuze resultaten. Bewoners proeven smaken die ze verleerd waren te proeven. Joop Zeeman smokkelt koffie en oosterse kruiden de haven van Nieuwzijl binnen. Ook al streef je naar volledige autarkie, voor sommige goederen blijf je op het buitenland aangewezen.

De mensen lopen op hun tandvlees. Kinderen mogen mondjesmaat buiten spelen. Ze moeten op korte afstand van schuilkelders blijven. Ze worden pesterig, klierig. Naast ijver neemt de irritatiegraad merkbaar toe.

Tjitske Moed geeft leiding aan een team dat een lijst aanlegt van alle personen en organisaties wereldwijd die bij de eerste golf een pakketje toegestuurd krijgen met de MacFear driver en het filter. Netwerken worden bij elkaar gevoegd. In een flits moeten de e-mails worden verspreid. Alles en iedereen werkt zich toe naar de apotheose. Het is een kwestie van erop... of eronder.

Tinus Pauw is verbijsterd. Geschoffeerd. Met trillende handen staat hij voor Nieuw Asgaard, en staart naar de krantenfoto waarop hij zijn fractiegenoot Diederik-Jan

Schillenboer feliciteert met zijn benoeming tot minister-president. Vanwege gezondheidsproblemen moet de heer Pauw het bijltje erbij neerleggen, staat eronder. De opname is overduidelijk trucage. Alles ging goed toch? Het enorme bouwwerk nadert zijn voltooiing. Morgen wordt het hoogste punt bereikt en volgt een groot feest.

‘Godverdomme!’

Woest smijt hij zijn iPad aan gruzelementen, op het pas uitgeharde beton. Hij wist van niets, helemaal van niets! Niemand heeft hem hierover verteld. Hij is kerngezond, nota bene. Duizenden WhatsApp berichtjes blieden erop los. *Beterschap gewenst. Sterkte.* Asgaard heeft hem bedonderd, verraden. Het wordt zwart voor zijn ogen.

Dan begint de grond onder zijn voeten te trillen. De gebouwen in zijn omgeving schudden heen en weer. Hij kijkt verbaasd op en ziet vroegrijpe appels uit fruitbomen vallen. Er vormen zich scheuren in Nieuw Asgaard, van boven naar beneden. Duizenden bouwvakkers maken zich als de wiedeweerga uit de voeten, het vege lijf reddend. Donkere wolken pakken zich samen aan de hemel.

Sjoegum, 11:55 uur. Een grote groep dorpsbewoners staat rond Sietze. Maaïke maant tot stilte. Het uur van de waarheid is aangebroken. Oververmoeide studenten komen aansjokken, sommigen met een flesje bier en een zakje chips. De ongeschoren Archibald heeft wallen onder zijn ogen en laat zijn armen zakken. De meeste energie is uit zijn lichaam geweken. Annie verdeelt de verse koffie met Frijlander koek, met daarop een dikke laag verse roomboter.

Sietze legt uit. ‘We hebben een pakketje samengesteld met de MacFear driver, tezamen met de compleet herschreven versie van het filter. De vele tests laten zien dat het kan gaan werken.’

‘Kan gaan?’ vraagt iemand.

‘Ja, volledige zekerheid hebben we niet. Om 12 uur exact gaan we het web op sturen het pakketje gelijktijdig vanaf 350 Frijlandse locaties naar pakweg 8.500 adressen wereldwijd, verzameld door Tjitske met haar team.’

Maaïke’s oudere zus maakt een buiging.

‘En dan?’

‘We gaan ervan uit dat Asgaard de meeste berichten weet te onderscheppen. Maar de snelheid en omvang van onze operatie zal ervoor zorgen dat circa 10% de dans weet te ontspringen. Deze glipt door de waakzaamheid heen. Dan zijn er nog spamfilters en virusscanners. Ook zij zullen een deel afvangen, ook al hebben we er alles aan gedaan deze te misleiden. Een enkeling zal het pakketje openen.’

‘Ja,’ zo vult Froukje Breinsma aan, ‘we noemen het synergiepakketjes. De MacFear driver nestelt zich naast Windows, Linux of Apple OS en activeert het filter. Het nepnieuws wordt geblokkeerd en waarheidsgetrouwe informatie wordt aangeboden, gecheckt door het team van Archibald. Daarna kan het snel gaan. Binnen world wide web ontvouwt zich een nieuw web dat nepnieuws neutraliseert.’

‘En als het niet werkt?’

‘We hebben slechts één kans. Het is alles of niets.’

Maaïke en Archibald staan dicht tegen elkaar en pakken elkaars hand vast. In de verte horen ze nieuwe explosies. Onweer nadert.

Tinus Pauw rent in blinde paniek door de smalle straatjes richting Asgaard, sneller dan zijn benen hem kunnen dragen. Links en rechts van hem valt puin naar beneden. Een grijze sluier van stof bedekt de klinkerwegen. Even zwijgt de ondergrond, maar dat zal niet lang duren. Hij rent het trapje van het statige gebouw op en beukt vol agressie met de deursloper op de massieve eikenhouten deur.

‘Doe open. Doe open!’ beveelt hij.

De deur blijft gesloten. Hij ziet dat de dikke velours gordijnen extra stijf worden dichtgetrokken.

‘Ollie, kom naar buiten lafaard,’ fulmineert hij. ‘Hoe durf je die smerigheid over mij te verspreiden?’

Zijn angstgeschreeuw dringt nauwelijks door de dikke muren en het pantserglas heen. De heren schenken hun glazen bij en steken een nieuwe sigaar op. Er hangt een genoeglijke sfeer, maar hun dikke buiken schudden niet op en neer.

‘Mannen,’ smaakt Ollie, ‘laten we proosten op onze nieuwe leider.’ Hij houdt de foto omhoog van Diederik-Jan, hun nieuwe man. Jong en fris. Aan hem de eer de peilingen op te krikken, want de resterende 13,5% is bedroevend laag. Veel te laag.

Dan begint de grond wederom te schudden, onstuimiger dan voorheen. Er vormen zich kringen in de cognac.

Het is 12 uur exact. De poorten worden volledig opengezet. Via de aansluitpunten in de rioolwaterzuivering bereiken de Frijlanders zonder beperkingen het web. Ze zijn weer een deel van de wereldgemeenschap geworden. Er gaat een schok door het wereldwijde web. Asgaard is alert en reageert vrijwel zonder vertraging, wat een slecht voorteken is. Iedereen houdt zijn adem in. Op de achtergrond is het knallen gestopt. Tientallen ogen zijn gericht op Sietze die met zijn muis een pijltje over de startknop schuift.

‘Vuur!’

De 8.500 synergiepakketjes worden gelijktijdig het net op gestuurd, op hoop van zegen. En nu afwachten. Iedereen zwijgt. Niemand durft iets te zeggen. Zestig kostbare seconden tikken voorbij. Er gebeurt niks.

‘Shit.’

‘Ik vermoed dat ze alle e-mails hebben onderschept,’ concludeert Sietze.

‘Onmogelijk.’ Maaïke kan het niet geloven. Ze wil het niet geloven.

‘Vermoedelijk zijn we te optimistisch geweest. Het is mislukt. We hebben onze tegenspelers onderschat.’

‘Helaas een terechte gevolgtrekking,’ brengt Froukje in. ‘Er had allang een reactie moeten zijn. Laten we de handdoek in de ring gooien.’

‘Nee, we wachten nog even.’ Maaïke knijpt hard in Archibalds hand. ‘Een derde van de wereldbevolking slaapt op dit moment.’

Tegen beter weten in blijft de groep naar het beeldscherm staren. Op de achtergrond klinken de eerste knallen weer. En dan voltrekt zich het onbestaanbare, zo voelt het. Een korte pieptoon geeft aan dat iemand in Nieuw Zeeland het pakketje heeft geopend.

‘Niet alle e-mails zijn onderschept!’

‘In principe is één voldoende,’ weet Froukje.

Tien lange seconden lang gebeurt er wederom niets. Dan twee pieptonen. Twee worden vier, vier worden acht, zestien, tweeëndertig,... Het scherm met de wereldkaart vult zich met puntjes. Ieder puntje verdubbelt zich. Sietze en Archibald roffelen als gorilla’s met hun vuisten op de borst en stoten oerwoudgeluiden uit. Massaal gaan de handen de lucht in en ontploft zich de spanning. Buiten bliksemt het. Met zijn allen hebben ze iets volbracht wat door velen als ondoenlijk werd bestempeld. Binnen luttele seconden is alles anders geworden. Champagneflessen worden ontkurkt en vooral de studenten zijn weer klaarwakker. Iedereen omarmt iedereen. Maaïke staart met open mond naar de idolate menigte, met tranen in haar ogen. Ze kan het nog steeds niet geloven.

In het aardbevingsbestendige Asgaard bestuderen tientallen medewerkers vol verbazing de merkwaardige meldingen op hun systeem. Ze staan machteloos. Wat ze zien tart alle verbeelding. Hier hebben ze geen kaas van gegeten. De trollenfabrieken kunnen hun berichten niet meer kwijt en raken oververhit. Voor hun ogen voltrekt zich een nieuwe orde.

Tinus laat zich wenend op zijn knieën vallen en kijkt schuin omhoog richting Nieuw Asgaard.

‘Odin help mij!’ buldert hij.

Niets. De eerste brokstukken vanuit de top vallen naar beneden en knallen met een keiharde dreun op de dure straatklinkers uiteen. De aarde treurt. De scheuren in het gebouw worden breder. Wederom schudt de bodem heen en weer. De ondergrond in dit deel van de Diepe Polder is instabiel geworden, zo had hij al lange tijd kunnen opmaken uit de vele rapporten die zijn medewerkers hem toestuurden over de gaswinning. Er komt meer puin naar beneden. Dan splijt de toren zich en valt uiteen in twee richtingen. In slow motion ziet hij met oorverdovend kabaal zijn toekomst ineens toenemen. Een monsterachtige stofwolk wordt door de straffe westelijke zeewind in de richting van de Grote Stuwwal geblazen. Alles is voor niets geweest, dringt geleidelijk tot hem door. Alles wat hij had opgebouwd, wordt van de aardbodem weggevaagd. Zijn handen graaien vol agressie in het gruis dat de straten bedekt. Rode bloedstrepen laten een handtekening van moedeloosheid achter. Er is niets meer. Niets. Ook hijzelf is verworden tot een stukje nepnieuws.

12 Restanten

De mist van leugens trekt op. De zon werpt haar stralen over de Frijlandse weilanden, akkers en dorpen. Het ruim aanwezige oppervlaktewater glinstert en grutto's overstemmen de ruisende bladeren. Langzaam ontwaken de inwoners uit hun boze droom. Maaïke kruipt nog even knus tegen Archibald aan. Het hele huis ruikt naar bier, wijn en tosti's. Overal staan glazen en koffiekopjes. Lady lebbert aan stukjes overgebleven taart. Computers ratelen door, volop bezig de verdorde bodem in te zaaien met wat kans maakt waar te zijn.

De aarde staat er niet mooi voor. De atmosfeer heeft zich volgezogen met broeikasgassen en de stijging van de zeespiegel lijkt niet te stuiten. Bodems zijn uitgemergeld. Het duurt zeker enkele tientallen jaren voordat het microbiome hierin zich volledig heeft hersteld. Grote delen van het aardoppervlak zijn ontbost, eilanden van plastic drijven in de oceanen en mensen vluchten nog steeds weg uit gebieden waar de laatste beetjes grondwater uit de ondergrond zijn opgepompt. Toxische stoffen dringen door tot in vele uithoeken van het leven. Meer mensen dan ooit bezoeken regelmatig een psychiater en slikken medicijnen.

Toch is er veel veranderd in de afgelopen vierentwintig uur. In het landschap van de waanhoop gloort weer enige hoop. Mensen hervinden zich in symbiose, met elkaar en met hun natuurlijke leefomgeving. Dat gaat niet in een keer. Er liggen vele waarden verborgen in wat we waarnemen, als we maar zorgvuldig kijken. Alleen met oprechte interesse is het mogelijk een glimp op te vangen van wat mogelijk het ware is.

Nee, het gaat niet goed met de aarde, maar kansloos maakt plaats voor kansrijk. Pessimisme voor optimisme.

Flats. Archibald krijgt een glas water in zijn gezicht. Maaïke lacht zich een deuk om het verontwaardigde gezicht. 'Wakker worden, lui!'. Hij werpt de lakens van zich af en rent naakt achter haar aan. Maaïke glipt door de keukendeur. In het washok heeft hij de jonge rondborstige vrouw te pakken. In korte tijd zijn Maaïke en Archibald tien jaar jonger geworden.